Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 238 (13727) | 1974 оной октябриин 10, четверг | Сэн 2 мүнгэн

СОЁЛШОД БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

...дэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй ...сэбые дүүргэхын түлөө уужам дэлгэр Эхэ оронойм най, ...э тоодо Буряадай АССР-эй ажалшад эршэмтэйгээр ...сэжэ байна. Промышленность, барилга болон транс...ртын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Бүхэ...на мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-...ЦК-гай тогтоол байгша оной эхиндэ гараа һэн. Мүн ...ртида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй ...даһан Хандалга соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Совет хүнүүд ...рэдэ арадай социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ ...гэхэ, 1974 оной түсэбтэ даабаринуудые, социалис уял...нуудые шэн зоригто габшагай ажалаараа болзорһоо ...д дүүргэхэ байха гэжэ КПСС-эй Центральна Коми...т этигэнхэй».

Социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр республика ...уурнай ябажа байна. Социалис уялгаяа, табан жэ...й түсэбые дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд Буряад оро...най зүг бүхэнһөө орожо эхилэнхэй.

Манай ажалшадай улам һайнаар, урма баяртайгаар ...ллаха хэрэгтэ соёлшодой оруулдаг хубитын ехэ бай...нинь мэдээжэ. Соёл культурын, худалдаа наймаанай, ...уудалай, медицинын талаар һайн хангалгатай газар...ажахынуудта ажал хүдэлмэри урагшатайгаар, амжал...тайгаар ябадаг.

Ажалай забһарта гү, али үдын эдеэлэлгын үедэ, үдэ... гаргуу дуу, хүгжэм шагнаһан, хүхюун хатар зугаа ...һан ажалша хүн ехэ урмашадаг, ажал хэрэгтээ шэнэ ...тэйгөөр, шэнэ охитойгоор ородог. Тиигээдшье социа... мүрысөөнэй ябаса, дүнгүүд тухай ходо мэдэжэ бай..., ажалшадта ехэ туһатай ха юм. Тэдэнэр саашадаа ...ажаллаха, хүдэлхэ тухайгаа бодожо үзэдэг, арга ...жонуудые тоолодог байна.

Соёл культурын гуламтануудай гол зорилгонуудай нэ... юуб гэхэдэ, түрүү дүй дүршэлые ажалшадай дунда ...өөр нэбтэрүүлжэ, социалис мүрысөөнэй ябаса ту... ходо мэдээсэн, дүнгүүдые ходо гаргалсан, тэрэнэй ...ые улам шангадхаха уялга болоно бшуу.

Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлдэг, социалис ...сөөнэй улам дэлисэтэйгээр ябаха хэрэгтэ ехэ хуби... оруулдаг соёлой гуламтанууд республика доторнай ..., Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын соё... байшангай ажал хүдэлмэрине хаража үзэхэдэ, ехэ ... байна. Энэ соёлой байшангай дэргэдэ агитационно... һайханай бригада байгуулагданхай. Үбһэ, таряа ху...ын үедэ энэ бригадынхид «Эрдэм» совхозой поле... станууудта ходо ошожо, концерт табидаг байгаа. Хүү...й саадые даагша Галина Михалева, библиотекые дааг... Ирина Варфоломеева, соёлой байшангай хүдэлмэри... Полина Товарова болон бусад агитбригадада орол....

Түгнын соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдые гэртэнь ... үсөө хаража болоно. Энэ байшангые даагша, ...ФСР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ По... Тимофеевна Перелыгинагай үүсхэл эндэ ехэ. Соёлой ...шангай, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ном, журнал, ...нүүдые абаашажа, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. түрүүшүү... дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэнэ. Тиихэ зуураа ...шалхы хуудаһа», «Сахилгаанине» гаргана. Ажахын ...гада, агрегат, хүнүүдэй хоорондохи социалис мүры...й дүнгүүд тухай стенд бэлдэдэг юм. Жэшээлхэдэ, ... хуряалгын үедэ табан хоногой дүнгөөр И. М. По... агрегат түрүүлэн гараа һэн. Тиихэдэнь соёлшод ...ие халуунаар амаршалжа, «Социалис мүрысөөндэ ...» гэһэн вымпел барюулаа.

Мүн комбайнернуудай мянган центнер ороо һо сохихо...нь хамта баяр ёһололой оршон байдалда соёлшод тэ...е халуунаар амаршалаад, талын онгосын бункер ...э одо зурадаг юм. Иимэ одотой комбайнууд ажахыда ... болоо.

Түгнын соёлшод гансашье механизаторнуудай дунда ... хүдэлмэри ябуулна бэшэ, һаалишад, хонишодто ...жо, «Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб?», «Ямар онол ... хэрэглэн түрүүшүүл ажалланаб?» гэһэн хөөрэлдөө...дые үнгэргэдэг байна. Богонёор хэлэхэдэ, совхозой ...тийна комитет соёлшодые һайнаар хүтэлбэрилжэ, тэдэ... ажал хүдэлмэрие тусхай түсэбэй ёһоор ябуулна ... юм.

Социалис мүрысөөнэй удха шанарай айхабтар ехэ ... тухай манай уншагшад һайн мэдэнэ. Тиихэдэ за... соёлшод хадаа социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэ...хэ гэшэ партийна комитет, организацинуудай, ...фсоюзай эмхинүүдэй хэрэг гэжэ тоолодог.

Социалис мүрысөөн хэр ябанаб, хэн түрүүлнэб? Энээн ...й эгээл түрүүн ажалшадта соёлшод дуулгаха, тэдэ...е урмашуулха, шэнэ амжалта, илалтануудта зориг...лха зэргэтэй болоно. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ...алис мүрысөөнэй эршые бүри шангадхаха хэрэгтэ ...шод олон онол аргануудые хэрэглэнэ. Хөөрэлдөөн, ... газетэ, стенд, амаршалга, түрүү хүнэй хүндэлэл... түг үргэхэ гэхэ мэтын аргануудһаа гадна, нютагай ра...оор дамжуулга хэнэ.

Тиин гэхэдэш зарим аймагуудтахи хүдөөгэй клубууд, ...ой байшангуудай хүдэлмэрилэгшэд минии лэ концерт ...д лэ, тэрээгээрээ ажал хүдэлмэриеэ хизаарлажархи... байха юм. Иимэ ушарнууд Түнхэнэй, Яруунын, Хэ...ын аймагуудта үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын ай...й Ушхайтын, Хөөрхын хүдөөгэй клубууд энэ талаар ...е хэнэгүй. Тэдэ клубуудта гансал кино харуулдаг. ...хи ажахынуудай ажалшадта концертнүүд харуулаг...гүй. Хэн хэнтэй мүрысэжэ байһан тухайгаа малшад, ...шад, хонишод оройдоошье мэдэнэгүй. Хэжэнгын ...ромайский» совхозуудай партийна комитедүүд ...одые ехэ һулаар хүтэлбэрилнэ.

...дэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэл ...хэ тээшээ дүтэлбэ. Социалис мүрысөөнэй дэлисэһээ ...й, уялгануудай дүүргэлтэ сэхэ дулдыдана. Тиимэ...анай соёлшод партийна комитедүүд, профсоюзай бо...комсомолой организацинуудай ударидалга доро со...е мүрысөөе бүри дэлисэтэй болгожо, табан жэлэй ...е дүүргэхэ хэрэгтэ нангин хубитаяа оруулха зэр....

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХА, ГҮРЭНДЭ ЭЛБЭГЭЭР ХУДАЛДАХЫН ТҮЛӨӨ 1974 ОНОЙ ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТУРШАДА АЙМАГУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН ТУХАЙ

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө аймагуудай дунда эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй байгша оной гурбан кварталай дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком **тусхай тогтоол абаа.**

Зэдын аймагта КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 1500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаха болоо. Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102 процент, һү—114, ноохо — 107, үндэгэ — 101 процент дүүргээ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада мяха — 5, һү —19, ноохо — 19 болон үндэгэ — 29 процент ехээр худалдаа, бүхы адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа.

Яруунын аймагта 1000 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха. Эндэхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 15 процент, һү — 14, ноохо — 10 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү—15, ноохо—18 процент ехээр худалдажа, бүхы адууһа малайнгаа тоо толгой олошоруулаа.

Кабанскын аймагта 700 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаха болоо. Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 108 процент, һү — 113, үндэгэ — 116 процент дүүргээд, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада мяха худалдалгые — 15, һү — 12, үндэгэ — 55 процентээр дээшэлүүлээ, эбэртэ бодо мал, гахайнуудай тоо толгойе нилээд олошоруулжа шадаа.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар Загарайн, Түнхэнэй болон Улаан-Үдын аймагуудай, ажахынууд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Үдын совхозой (Хори) Баян-Голой һүнэй фермын эгээл залуу һаалишан, комсомол басаган Альфинур Газисова юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һаагаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан, ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн А. Газисова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Сошордомо дохёо

ХЭН ЭМХИДХЭХЭ УЯЛГАТАЙБ?

Һүүлшын жэлнүүдтэ Зэдын аймагай Торийн совхоз хонин ажалда анхаралаа һулаар хандуулдаг болоо: Жэшээлхэдэ, энэ жэл эхэ хониной 19 отарын оройдоол нэгэ отарада зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьган абтаһан байна. Урдахи жэлнүүдтэ зуутанай тоодо арбаад хонишод эрогшо һэн. Совхозой оройдоол зургаан отарада хонин бүхэнһөө 3 килограмм үлүүтэй ноохон хайшалагдаа. Эхэһээнь таһалһан хурьгадайншье бэеын шэгнүүр ехэ бэшэ.

Мүнөө энэ совхоздо хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байһан тухай хараад үзэе. Үрэжүүлгын пунктнууд муу һайншье һаа, бии хэбэртэй. Торийн үүлтэртэ станциһаа хусын хүрэнгэшье асарагдадаг янзатай. Зүгөөр ороондо орохо хонидые бэдэрдэг хусануудынь хүсэд һайнаар хооллуулагдадаггүй байна. Энээнһээ боложо, отаранууд дээрэхи хусануудынь туранхай, һуланууд. Хэтэрхэдээ эдэ хусануудта ветеринарна профилактическа хүдэлмэри хэгдээгүй. Искусственна үрэжүүлгэ хэхэ техник мэргэжэлтэд үгы. Харин зоотехнигүүдынь пунктнуудаа хэрэгтэй юумээрнь дутуу ядуу хангаад, энээгээр һанаагаа амарһан байна. Тиихэдэ зарим хонишодынь:

Совхозой мэргэжэлтэдэй гол уялгадаа хайша хэрэг хандалгые һамбаашалан, хонишод А. Ломухин, Н. Чердонова болон бусад хонидтоо хусануудаа дураи соонь табижархёо.

Зарим отарануудта ороондо орохо хонид уйтан хорёо соо бэдэрэгдэнэ. Үрэжүүлгэ хэгдэһэн хонид тэмдэглэгдэнгүй табигдана.

Отделениин даагша Д. И. Москвитин, зоотехник С. Л. Павлов зоотехник-селекционер Т. С. Игошева гэгшэд эдэ дутуу дундануудые усадхаха гэһэн һэдэлгэ гарганагүй. Энээнһээнь боложо, И. В. Петровой, П. Ф. Савельевэй, А. П. Ломухинай отарануудта мүнөө болотор хонидые үрэжүүлгэ эхилээдүй.

В. КЛОЧИХИН,
районой арадай хиналтын комитедэй гэшүүн.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно-правительственнэ делегаци СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер түрүүтэй Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй 1974 оной октябриин 8-да уулзаба.

Республикын 25 жэлэй ойгоорнь Л. И. Брежнев немец хани нүхэдөө үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин халуунаар амаршалан, СЕПГ-гэй хүтэлбэри доро хүгжэнги социалис общество байгуулжа, эб найрамдал ба бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө аха дүү оронуудай ниитэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан ГДР-эй арад зоной политическэ ба ажалай үндэр эдэбхи үүсхэлые ойн баярта һайндэр үшөө дахин элирхэйлэн харуулһан байна гэжэ тэмдэглээ.

Республикын 25 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаһанайнь түлөө Э. Хонеккер СЕПГ-гэй ЦК-гай Центральна Комитедэй, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой үмэнэһөө Л. И. Брежневтэ, бусад совет нүхэдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ. СССР-тэй аха дүү ёһоной холбоо барисаатайгаар дабшахадаа, социализмын ба эб найрамдалай замда шэнэ амжалтануудые туйлаха байһанаа ГДР-эй коммунистнууд, ажалшад, бүхы арад зон һайн ойлгоно гээд тэрэ тэмдэглээ.

КПСС-эй XXIV съездын, СЕПГ-гэй VIII съездын Директивэнүүд дотор табигдаһан коммунис ба социалис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгын ябаса тухай, оронуудайнгаа политическэ, арадай ажахын байдал тухай мэдээсэлнүүдые уулзалгада хабаадагшад хэһэн байна. СССР-эй ба ГДР-эй хоорондохи али бүхы харилсаа холбооной амжалтатай хүгжэлтөөр сэдьхэлээ хананги байһанаа мэдүүлээд, манай партинуудай, гүрэнүүдэй ажал ябуулгын бүхы талын энэ харилсаае саашадань үргэдхэн бэхижүүлхэ, манай оронуудай арад зониие улам бүри дүтэ болгохо хэрэг бэелүүлхээр бэлэн байһанаа баталба. Аха дүү бусад гүрэнүүдтэй хамта Советскэ Союз, Германиин Демократическа Республика социалис оронуудай политическэ нэгэдэлые али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада СЭВ-тэ хабаатай оронуудай социалис экономическа харилсаае гүнзэгырүүлхэ, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй холбоо барисаае хүгжөөхэ. социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ байна.

Уласхоорондын үргэн олон асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэбэ. Европо түбиин аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөе дары түргөөр дүүргэхэ шухала гэжэ хоёр тала тэмдэглэһэн байна. Тиигээд зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар тэрэнэй түгэсхэлэй шатые дүүргэхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө Л. И. Брежнев хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхыень Германиин Демократическа Республикын партийно-правительственна делегациие урибэ. Энэ уряалыень ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэд халуунаар хүлеэн абаһан байна. Хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые 1975 оной хабар үнгэргэхэ гэжэ үгэеэ ойлголсоо.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, П. М. Машеров, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, Литвагай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. П. Гришкявичус, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров;

ГДР-эй талаһаа — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Г. Аксен, Г. Варнке, Г. Гофман, Г. Грюнеберг, Х. Зиндерман, В. Кроликовский, В. Ламберц, Г. Миттаг, Э. Мюккенбергер, А. Нойман, А. Норден, П. Фернер, К. Хагер, В. Штоф, Ф. Эберт, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадуд И. Герман, Г. Клайбер, И. Ланге, Э. Мильке, М. Мюллер, К. Науман, Г. Тиш, В. Фельфе, Г. Шюрер, В. Яровинский, мүн СЕПГ-гэй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагша П. Марковски гэгшэд хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгада хабаадаһан байна.

(ТАСС).

Совет партийно-правительственна делегаци мордобо

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоһоор 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци Эхэ орондоо ошохоёо октябриин 8-да эндэһээ мордобо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, республикын Гүрэнэй Соведэй ба правительствын гэшүүд СССР-эй болон ГДР-эй гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэһэн Шенефельд гэжэ аэродром дээрэ делегациие үдэшэһэн байна.

СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов, Германида байдаг совет бүлэг сэрэгүүдэй ахамад командалагша армиин генерал Е. Ф. Ивановский, ГДР-тэхи совет посольствын ба совет бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

ГДР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор аэродром дээрэ байгаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй сэрэгшэдэй — ябаган сэрэгшэдэй, лётчигуудай, морягуудай хүндэлэлэй харуул жагсаагдаһан, СССР-эй ба ГДР-эй Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэһэн байха юм. Ехэ буугаар 21 удаа салют үгтэбэ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Э. Хонеккер хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, мэндэшэлэлдэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Совет делегациин гэшүүд үдэшэһэн бүхы хүнүүдтэй, аэродром дээрэ сугларһан ГДР-эй ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдтэй халуунаар хахасаба.

Самолёт дэгдэжэ, Москва тээшэ шэглэн ниидэбэ.

СОВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ ГДР-һээ БУСАЖА ЕРЭБЭ

Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоһоор 25 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадаһан Совет партийно-правительственна делегаци октябриин 8-да Берлинһээ Москвадаа бусажа ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев делегациие толгойлһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр А. А. Гречко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. П. Гришкявичус, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов делегациин бүридэлдэ ороһон байгаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад: КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн. К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн А. М. Александров делегацитай хамта ошоһон байгаа.

Нүхэд Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше. Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П. А. Абрасимов, Б. П. Бугаев, В. В. Кузнецов, В. Г. Куликов, Г. С. Павлов, К. У. Черненко, Н. А. Щелоков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн О. Б. Рахманин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша В. А. Голиков болон бусад СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаба.

ГДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Гарри Отт, ГДР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэд мүн делегациие угталсаа.

(ТАСС).

...РЭҺЭН ХЭР ХААГДАНАБ?

...СПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ОРООҺО ...АНАЙ, ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЫН ХЭР СЭБЭРЛЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1974 оной октябриин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...ууд	Хаагдаһан үрэһэнэй сэбэрлэгдэһэниинь	Тэрээн соохоо шалгагдаһаниинь	Тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаниинь	1-дэхи, 2-дохи класста хүргэгдөөд байһаниинь
...анай	100	57	—	61
...рэй	57	39	—	53
...	52	25	—	95
...ныч	100	36	87	—
...йн	68	31	—	62
...инай	46	11	17	—
...кын	67	16	27	—
...тын	65	24	25	25
...хаанай	100	34	—	11
...тын	60	28	10	90
...-Шэбэрэй	46	24	4	83
...йкалиин	46	35	78	11
...ын	45	5	10	24
...эй	48	10	93	—
...	36	—	—	—
...-Үдын	70	26	16	60
...публика бүхыдөө:	59	25	12	47

...республикын олон...нуудта таряа ху...гол түлэб дүүрэжэ, ...ороһон тоог дээрэ ...аад, тэрэнние түргэн ... амбаар, складууд...а, үрэһэ хүрэнгэдэ ... хаһа түлэг ороод ... Тиигээдшье ехэ хүй...һоо урид ерэхэ ...эгтэй үрэһэ хүрэн...рэхөөр хааха, на...эрлэжэ, тарилгын ...хүргэжэ абаха эгээл ... хаһа мүнөө байна. ...эдэ, иигээд һара хүрэхэгүй саг үнгэрөөд байхада хүйтэн боложо, хүрэнгын ороо һо сэбэрлэхэдэ таагүй, бэрхэтэй саг болохо бшуу.

Гэхэтэй хамта энэ дээрэ толилогдоһон тоо, мэдээн дээрэһээ харахада олонхи аймагуудта тарянай үрэһэ сэбэрлэхэ, шалгаха, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри ехээр гэдэргэ татагдажа байна.

Тусхайлан хэлэбэл, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үрэһэндэ хаагдаһан ороо һонойнь оройдоол 20 процент сэбэрлэгдээ нэрэтэй. Хүрэнгынь бүхы ороо һон миил талада адхаатай. Тиихэдэ обёосой үрэһэн үшөө хээрэ обоолоотой хэбтэхэ юм. Ажахын тоог дээрэ байһан оньһон машинануудынь үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэгүй, ехэнхидээ миин байлгагдана. Тэрэшэлэн Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхоз бүхыдөө үрэһэндэ илгаһан ороо һонойнгоо миил 35 процентые сэбэрлээ.

Элдэб эсын шалтагаан дурдаад, Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхоз жэлһээ жэлдэ тарянай үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэрие унжагайруулдаг. Мүнөөшье эндэхид хааһан үрэһэнэйнгөө 32 процентые сэбэрлээд байна. Энэл аймагай Бэшүүрэй совхоз, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхоз хүрэнгын ороо һо һаял сэбэрлэжэ эхилээ нэрэтэй. Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой түбэй тоог дээрэ сэбэрлэгдэһэн нэгэшье центнер үрэһэн үгы.

Үнэн дээрээ үрэһэнэй таряа сэбэрлэхэ хүсэ ехэтэй оньһон техникэ олонхи ажахынуудта дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэнэгүй, сүүдхэдээ нэгэл халаанда ажаллана. Зарим колхоз, совхозуудта таряа сэбэрлэхэ, илгаха машинануудынь үшөө заһагдаагүй байха юм. Тэрэнһээ боложо, ороо һон муугаар сэбэрлэгдэнэ, томо жэжээрээ ёһоор илгагданагүй. Тиимэ ороо һо гүрэнэй үрэһэнэй инспекцидэ шалгуулхадань тэрэнь тарилгын нормын стандартда хүргэгдөөгүй, элдэб холисоһоо һалгаагдаагүй байдаг. Муугаар сэбэрлэгдэһэн, һолоомо һошо, шорой шохойһоо илгагдаагүй үрэһэн ажахынуудта ехэ байһаар. Жэшээнь, Прибайкалиин, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын болон бусад хэдэн аймагуудта хамта 7 мянга гаран центнер тиимэ үрэһэн бии.

Үнгэрхэдөө мэргэжэлтэд, амбаар, складуудые даагшадай ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, хиналта хэдэггүй дээрэһээнь хүрэнгын ороо һоной халаха, үжэхэ, буритаха ушаршье үзэгдэнэ. Жэшээлбэл, Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 6 мянган центнер обёосой үрэһэн обоотой байгаад, досооһоо халажа эхилһэн байба. Баргажанай аймагай Уланай колхоздо 1000 центнер обёосой ороо һон досооһоо халажа муудаа. Үнэндөө, республика дотор обёосой үрэһэн ехээр дуталдажа, бэрхэтэй байдал тохёолдонхой.

Аймагуудта хүрэнгын ороо һоной тарилгын шанарта хэр хүрэһэниие шалгаха хүдэлмэри бүришье муугаар хэгдэнэ. Зарим ажахынуудай агрономууд үрэһэ хүрэнгэдэ хааһан ороо һоёо гүрэнэй инспекцидэ эльгээжэ шалгуулхаяа огто яаранагүй, ямаршье шанартай үрэһэ хааһанаа мэдээгүй, нюдэ балай һууһаар. Хориин аймагай ажахынууд октябриин 1-нэй байдалаар нэгэшье центнер хүрэнгын ороо һо шалгуулаагүй байха юм. Мүн Улаан-Үдын аймагай «Искра», «Советская Россия», «Авангард» колхозууд, Калининай нэрэмжэтэ совхоз баһал хааһан үрэһэеэ лабораторидо шалгуулжа үшөө эхилээгүй байһаар.

Ямаршье шалтагаанһааб даа, юрэдөөл Кабанскын аймагай «Шергинский», Оймарой совхозууд жэл бүхэндэ хүрэнгын ороо һо шалгуулха хүдэлмэреэ унжагайруулдаг. Тэдэ һаяар мүльһэнэй ябажа эхилхэдэ эдэ ажахынууд уһанда хаагдахаяа байна ха юм.

Ехэ хүйтэн болохоһоо урид бүхы үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэжэ дүүргэхын тула таряа сэбэрлэдэг оньһон машина, ОС-4,5 түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые үдэртөө 2 халаан соо хүдэлгэхэ шухала. Илангаяа үрэһэнэй хэр хадагалагдажа, ямараар сэбэрлэгдэжэ байһаниие ходо наринаар хинан шалгажа байха хэрэгтэй. Таряа сэбэрлэдэг, илгадаг машинануудые тон наринаар тааруулан тодхожо, ороо һонойнь сэбэрээр гараха, тэрэнэйнь 1-дэхи, 2-дохи классһаа доошо бэшэ байхаар болгохо хэрэгтэй.

Нэн түрүүн хүрэнгын ороо һо сэбэрлэхэ хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ, һайн шанартай үрэһэ бэлдэхын тула колхоз, совхоз бүхэндэ мүнөө тоогууд дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдые зүбөөр урмашуулха, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим тогтоохо байна.

В. ТАРАСОВА,
Республикын гүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник.

Хүрьһэ хамгаалха талаар научно-үйлэдбэриин конференци нээгдэбэ

Үсэгэлдэр республикын Министрнүүдэй Соведэй байшан соо Байгал далайн захаархи хүрьһые хамгаалха асуудалаар научно-үйлэдбэриин конференци нээгдээ. Энэ конференцидэ республикын колхоз, совхозуудай болон аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй ахамад агрономууд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүд, КПСС-эй райкомуудай секретарьнар, аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управлениинүүдэй начальнигууд, КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВ оролтын үгэ хэлэжэ, конференциие нээгээ.

Үглөөнэй заседани дээрэ республикын хүдөө ажахын министр Б. Д. АНГАРХАЕВ, Ороо һоной ажахын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай директорэй орлогшо, Ленинскэ шангай лауреат Э. Ф. ГОССЕН, хүрьһэ хамгаалха Павлодарска туршалгын станциин директорэй орлогшо, Ленинскэ шангай лауреат Г. Г. БЕРЕСТОВСКИЙ, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай Филиалай ахалагша эрдэмтэ В. Н. ДЕРЮГИНА, Буряадай хүдөө ажахын институдай хүрьһэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ лабораторине даагша В. Б. БОХИЕВ, Ороо һоной ажахын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ П. П. КОЛМАКОВ гэгшэд элидхэл хэһэн байна.

Конференци гурбан үдэр соо үргэлжэлхэ юм.

УРГАНА, БЭХИЖЭНЭ, ХҮМҮҮЖЭНЭ

Партийна документнүүдые һэлгэлгын нүлөөлхы үүргэ тухай тэмдэглэл

Аймагай партийна организацинн коммунистнууд бултадаа документнүүдээ һэлгэжэ, Ленин багшын дүрэ зурагтай шэнэ биледээ зүрхэндөө хадагалжа ябана. КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 оной) Пленумэй тогтоолой үндэһөөр бэелүүлэгдэһэн гүнзэгы удха шанартай энэ хэмжээ ябуулга эмхитэйгээр үнгэрөө. Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй ябажа байхада, һэлгэлгын үедэшье ехэ хүдэлмэриин хэгдэһэниинь, парти доторой хүдэлмэрие саашадань улам һайжаруулха хэрэгтэ тэрэнэй гүнзэгыгөөр нүлөөлһэниинь мэдээжэ.

«Партийна документнүүдые һэлгэлгэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, КПСС-эй райком, эхин организацинууд парти доторой хүдэлмэрие улам һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна. Тиихэдээ илангаяа партиин зэргые олошоруулха, эмхидхэлэйнь талаар улам бэхижүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, харюусалгыень бүри дээшэлүүлхэ талаар ехэ оролдолго гаргаа. Энэ асуудал хадаа партийна ажабайдалай гол шухала зүйлынь байһан тула иимэ онсо анхарал хандуулаа бшуу.

Үнэхөөрөөшье, партийна документнүүдые һэлгэлгэ хадаа партиин зэргын социальна бүридэлые һайжаруулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон гүнзэгыгөөр нүлөөлөө гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Өөрынгөө зэргые олошоруулха, ажалша бэрхэ, шударгы хүдэлмэришэд, колхознигууд болон арадай ажахын, соёл культурын мэргэжэлтэдэй түрүү түлөөлэгшэдые булюу олоор партида шэнээр абаха хүдэлмэрине партийна эхин организацинууд холын хараатайгаар, бодомжотойгоор ябуулһан байна. Иигэжэ аймагай партийна организациин бүридэл ганса тоогойнгоо талаар бэшэ, мүн шанарайнгаа талаар нилээд бэхижөө гээшэ.

1972 оной май һараһаа эхилээд, энэ жэлэй сентябрь дүүрэтэр аймаг дотор КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар 171 хүн абтаад байна. Тэдэнэймнай 126 хүниинь гэхэ гү, али 73,7 процентнь үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллажа ябадаг түрүү хүдэлмэришэд болон колхознигууд болоно. Шулуутайн, Хандагатайн, Горхоной леспромхозуудай, Онохойн модоной комбинадай, Шэнэ Бэрээнэй заһабари хэдэг заводой, «Татарский ключ» гэжэ карьеро-управлениин партийна организацинуудта шэнээр абтаһан коммунистнуудай дунда хүдэлмэришэдэйнь тоо бүришье дээгүүр байха юм. Иимэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанай ашаар үйлэдбэриин ажабайдалда үзүүлдэг партийна нүлөө улам үргэдэһэн байна бшуу.

Партиин зэргэдэ залуу хүнүүдые олоор абаха гэһэн зорилгоёо мүн лэ һанаһанда хүрэмөөр бэелүүлнэбди гэжэ тэмдэглэхэ ушартайбди. КПСС-эй ЦК-гай 1972 оной май һарада болоһон Пленумһээ хойшо партиин гэшүүндэ кандидадаар абтагшадай 52,6 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд болоно. Комсомолоор дамжан партиин зэргэдэ жагсагшадай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Иигэжэ аймагаймнай партийна организаци залуу хүсөөр бэхижэжэ байна. Энэ ушар манай бодомжоор, ехэ шухала хубилалта болоно.

Сэхыень хэлэхэдэ ургалтын түлөө һаналаа табидаггүй зарим организацинуудай олонхи коммунистнууд үндэр наһатай болошонхой, үйлэдбэриин хэрэгтэ нииты ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха арга шадалынышье тиимэшэг лэ болонхой бшуу. Энэ асуудалда Шэнэ Бэрээнэй заһабарилгын заводой, Онохойн модоной комбинадай, Шулуутайн, Хандагатайн леспромхозуудай, «Дружба» совхозой, Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд анхаралаа һайнаар табина. Жэшээнь, Шэнэ Бэрээнэй заводой партийна организаци 1973 оной эхинһээ хойшо мүнөө болотор арбан комсомолшуудые партиин гэшүүндэ кандидадаар абаа. Онохойн модоной комбинадта ажалладаг 11 комсомолшуудта ВЛКСМ-эй райкомой бюро КПСС-эй гэшүүндэ кандидат болон ороһыень өөрынгөө шиидхэбэреэр һайшаагаа.

Колхоз болон совхозуудай партийна олонхи эхин организацинууд ажал хэрэгээрээ суурхажа ябадаг, шударгы, үнэн сэхэ һаалишад, хонишод, үхэршэд, механизаторнууд болон үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ хүдэлжэ байгшадые өөрынгөө зэргэдэ абажа, партийна нүлөөгөө улам үргэдхэнэ. Мүн тэрэшэлэн совет интеллигенциин түрүү түлөөлэгшэд болохо инженер, техник, агроном, зоотехник, ветврач гэхэшэлэн мэргэжэлтэдэй дунда хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг болоо. Дээрэ хэлэгдэһэн саг соо, жэшээнь, 3,5, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд партида абтаа. Иимэ юумэн урдань хомор үзэгдэгшэ һэн. Тэрэшэлэн дээдэ, дунда һургуули дүүргэһэн нүхэд партида олоор ороно. Энэ мүн лэ һайн хубилалта гэжэ тоолонобди.

Партийна организацинуудаа улам бэхижүүлхэ гэжэ оролдохотоёо хамта залуу коммунистнуудай үзэл сурталай-политическэ мэдэсые, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ, тэдэниие ажалша коллективүүдэй ниитын, үйлэдбэриин ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар горитой хүдэлмэри партийна эхин организаци бүхэндэ эмхидхэгдэнэ. Партиин гэшүүндэ шэнээр ороһон кандидадуудай диилэнхи олониинь үйлэдбэри дээрэ түрүү ябаха үүргэеэ эрхимээр бэелүүлнэ гэжэ хэлэлтэй. Тэдэнэй дунда юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбтэ даабари, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ ябагшад олон.

Жэшээнь, «Дружба» совхозой һү һаалиин 2-дохи фермын һаалишан КПСС-эй гэшүүндэ кандидат нүхэр Жалсараева үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү энэ жэлдэ һааха социалис уялгаяа бүри һаяар дүүргүүтэй байна. Иимэл һайн амжалтатайгаар «Гигант» колхозой һаалишан нүхэр Бородина ажаллажа байнхай. Шэнэ Бэрээнэй заводой хүдэлмэришэн Б. Х. Цыдыпов, Хандагатайн леспромхозой тепловозой машинист А. Н. Полубенцов, «Татарский ключ» гэжэ карьеро-управлениин тракторист И. П. Кузьмин, Эрхирэгэй совхозой һаалишан, ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн Г. Ч. Лумбунова болон бусад олон кандидадууд партийна даабаря тон ханалгатайгаар дүүргэнэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандана.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, илангаяа кандидатска стажаа тэдэнэй гаталха замдань дүршэл баянтай, олондо хүндэтэй урданай коммунистнууд ехэ туһа хүргэнэ. «Коммунист — партиин дайшалхы тэмсэлшэ», «Шинии партийна билет коммунист — хүмүүжүүлэгшэ, партийнабэшэ хүнүүдые эмхидхэгшэ» гэхэшэлэн асуудалнуудаар тэдэнэр залуу коммунистнуудтай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байна. КПСС-эй Программа, Устав шудалха, партиин бодото гэшүүн болон орохо бэлэдхэлдэнь туһалдаг юм. Гадна партийна томо томо организацинуудта залуу коммунистнуудай һургуули нээхэ бэлэдхэл мүнөө партиин райком хэжэ байна.

Партиин зэргые бэхижүүлхэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ бүри үргэдхэхэ, нарижуулха хэрэгтэмнай партийна документнүүдые һэлгэлгэ айхабтар гүнзэгыгөөр нүлөөлһыень, ехэ туһа хүргэһыень дээрэ дурдагдаһан зарим тэды жэшээнүүд бодотоор гэршэлэн харуулна. Энэл үнгэрһэн үедэ туйлаһан онол аргануудаа улам дэлгэрүүлхэ, нарижуулха, бүгэдэнэй хэрэг болгохо зорилго партиин райком, тэрэнэй аппарадай хүдэлмэрилэгшэд урдаа табина.

Тингэжэ уялгатайшьебди. Ушар юуб гэхэдэ, парти доторой хүдэлмэри, илангаяа партиин зэргые ургуулха, бэхижүүлхэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри эхин организаци бүхэндэ адли тэгшээр ябуулагдана, хаа хаанагүй һайн болошоо гэжэ яашье хэлэжэ боломоор бэшэ. Энэ шухала хэрэгые үшөөл хайхарамжагүйгөөр шиидхэдэг, онобшо муутайгаар хүдэлмэреэ эрхилдэг партийна эхин организацинууд манда үшөөл бии байһаар. Иимэ байдал илангаяа жэжэшэг партийна организацинуудта тохёолдоно.

Гэхэ зуура, Онохойн, Тайлсын, «Дружба» совхозуудай, Хуушан-Хүрбын түрпалгаүйлэдбэриин ажахын, Элхиин авто-заһабарилгын заводой партийна эхин организацинууд партиин зэргэдэ ажалша түрүү хүнүүдые тон үсөөнөөр абана, партийна ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалда анхаралаа мууса табина. Тэрээнһээ уламжалан зарим коммунистнууд КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдтэ таарамжагүй хазагай ябадал гаргана. Алишье талаараа бэеэ хүсэд бэлдэжэ шадаагүй хүнүүд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһаншье ушарнууд бии.

Мүнөө үедэ партийна эхин организацинуудаар тоосоото һунгалтын суглаанууд болоно захалба. Партийна документнүүдые һэлгэлгын дүнгүүд тухай эдэ суглаанууд дээрэ заатагүй дахинаа дабтан хэлсэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй. Тиихэдээ гоё түлэб өөрынгөө зэргые улам бэхижүүлхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдаха, энэ хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаха байна.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

БАРИЛГЫН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллектив эдэ үдэрнүүдтэ Байгал-Амарай түмэр харгы баригшадай захил дүүргэжэ, туха сүлөөгүйхэн ажаллажа байнхай. Мүнөө эндэ бүхы цех, таһагуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд энэ шухала захилаа богони болзорто хэжэ дүүргэхын түлөө оролдоно. Жэшээнь, Николай Кузьминай, Эрнест Лысенкын хүтэлбэрилдэг бригаданууд даалгагдаһан даабаряа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Николай Кузьминай бригадын найман гэшүүд ажалай баян дүршэлтэй судна хабсаргагшад юм. Бригадын гэшүүд Анатолий Башлеев, Валерий Шаронов, Владимир Сыромятников, Николай Малофеев гэгшэд заводой хүдэлмэришэдэй дундаһаа үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БАМ-да эльгээгдэхэ судна бүтээгдэхэ байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

МАЛШАДАЙ ХҮСӨӨР

Гүрэндөө томо бэетэй, тарган мал тушаахын түлөө совхозоймнай малшад, үхэршэд жэлэй дүрбэн сагта оролдожо ябадаг. Үнгэрһэн зунай бэлшээриин үедэ малай шэгнүүр ехээр нэмээхэ социалис мүрысөөндэ үнинэй, дүршэл ехэтэй малшан Батор Малынов эрхимлэжэ гараа. Тэрэ гэр бүлөөрөө 155 толгой эрэ хашараг һайнаар бэлшээн таргалуулжа, зунай бэлшээриин үедэ тус бүриинь сүүдхэдэ дунда зэргээр 992 граммаар нэмээжэ шадаа. Тиигэжэ даалгагдаһан малаа дундаа зэргээр 393 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааһан байна.

Мүн үүлтэртэ буруун бухануудые зундаа һайнаар бэлшээһэн малшан Бадма Тугмитов магтаалда хүртэбэ. Дүршэл ехэтэй энэ үхэршэн 80 толгой мал харууһалжа, тус бүхэниинь сүүдхэдэ 996 граммаар нэмээһэн жэшээтэй. Мүнөө энэ үхэршэн үүлтэртэ мал бүхэнөө 4 центнер шэгнүүртэйгээр ажахынуудта худалдажа байнхай.

Совхознай гүрэндэ мяха тушааха гурбан кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэнхэй. Энэ талаар жэлэйнгээ түсэб бэелүүлхын тула 250 гаран сар тушааха хэрэгтэй. Мүнөө эдэ һайн бэлшээридэ адуулагдана. Октябриин тэн багаар тэдэниие шахалганда табижа, тус бүриинь 370 килограммда хүргэжэ, бэлэдхэлэй пунктда ябуулхабди.

Энэ жэл үбһэ тэжээл япала ехэ бэлэдхэжэ абагдаа. Адууһа малаа һайнаар үбэлжүүлхэ дүүрэн аргатайбди.

М. ЦЫБДЕНОВ,
Яруунын совхозой ахамад зоотехник.

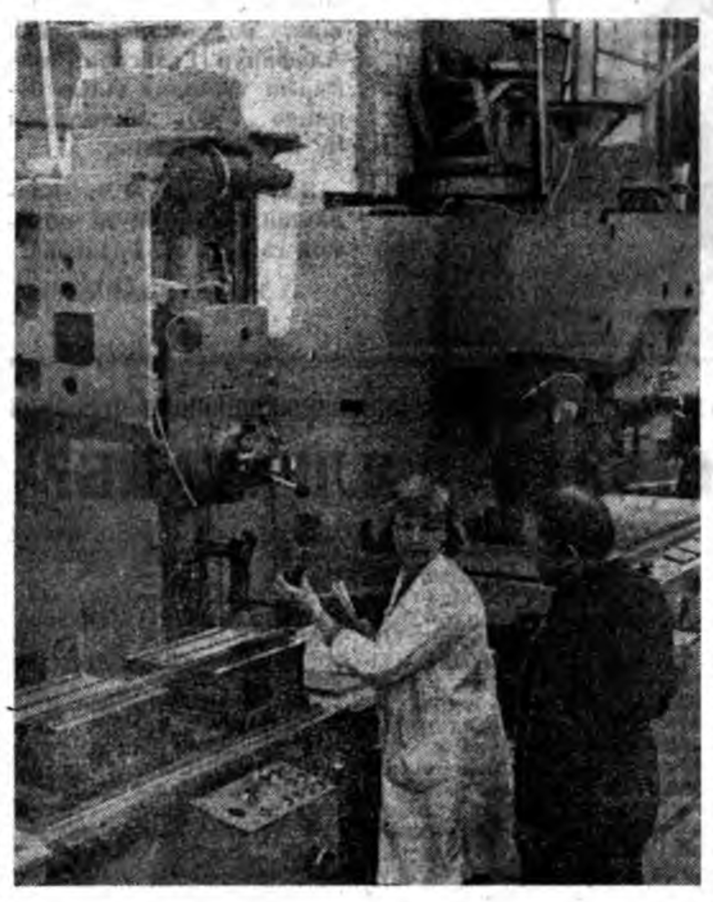

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай координатно-расточно станогуудые бүтээдэг заводой Түбэй хэмжэлгын лабораториин лаборантка Л. Колгушкина болон слесарь-хабсаргагша Л. Константинов Болгариин Арадай Республикада эльгээгдэхэ «2Д450» түхэлэй координатно-расточно станогые нарин зүбөөр тааруулан табижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ШЭНЭ АРГААР

Хяагтын зэрэлгэ-нэхэлтын фабрикын хүдэлмэришэд тодорхойлхы жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тула габшагайгаар ажаллажа байна. Фабрикын коллектив энэ жэлэй түрүүшын найман һара соо 68 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдаад байна. Оёдолой цехэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Энэ цехтэ ажалай түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй нэгэн Екатерина Ефимовна Тимофеева болоно. Шадамар бэрхээр ажалладаг энэ оёдолшон табан жэлэйнгээ түсэб, дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга 1971 оной эхеэр абаһан байгаа. Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлээд, мүнөө 1976 оной февраль һарын түсэбөөр ажаллажа байна.

Екатерина Ефимовна ерэхэ 1975 ондо угтамжын түсэб-уялга абаха зорилготой. Тус цехэй оёдолшод Еши-Доржи Майдарова, Клавдия Милюшина, Александра Степанова гэгшэд мүнөө 1975 оной түсэбөөр амжалтатай һайнаар ажаллажа байна.

Оёдолой цехтэ зургаан бригада хүдэлдэг юм. Эдэ бригадануудай дундаһаа Валентина Гузунай ударидадаг бригада эрхимлэнэ. Тус бригадын гэшүүд эхэнэрэй дотор хубсаһа оёлгоор мэргэжэнхэй. Бригададань гушан хоёр хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь залуушуул юм. Тус бригада шэнэ звеньевой аргаар хубсаһа оёхо гэһэн эдэбхи үүсхэл гаргаад, байгша оной майн 1-һээ ажаллажа эхилээ һэн.

Фабрикын оёдолшодой дунда энэ арга урдань хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Энэ шэнэ аргаар хүдэлһэнэйнгөө ашаар бригадын гэшүүдэй ажалай дүнгүүд нилээд һайжараа. Мүнөө бүхы цех звеньевой аргаар хүдэлдэг болонхой. Тиигэхэдээ звено бүхэндэ гурбан оёдолшон хүдэлдэг юм. Тэдэнэр тус тустаа нэгэ хубсаһанай ондо ондоо оёлго дүүргэжэ, тэрэнэйнгээ шанарай түлөө бултадаа харюусаха ёһотой. Энэ аргань оёдолшон бүхэнэй харюусалга бү... шэлүүлнэ гэжэ тэм... Тиигэжэ оёдоһон ... һайн шанартайгаар, ... болзорто бүтээгдэдэг б...

Нүхэр Гузунай ... гэшүүд август һара... хэһэг хубсаһа оёхо ... һэн. Тэдэнэр эрхим ... ажаллажа, түсэбһөө ... 2417 хэһэг бэлэн хуб... шааһан байна. Энэмнай ... лай эрхим дүн болоно... эдэнэр халаанайнгаа ... һаа гадуур 180 бэлэ... һа гаргана. Мүн бү... продукциинь шанар ... хиһаа нилээд һайжа...

Бригадада Коммуни... лай ударнигууд Гали... липповна Дьяченко, ... доровна Воробьева, ... Михайловна Лапина, ... Кирилловна Шалаева ... түрүү зэргэдэ ябана. ... өөһэдынгөө ажалай ба... шэл, шадабарие зал... да дамжуулжа, оёдо... аргада һургажа байна.

Тус бригадын гэшү... рүү арга ажалдаа ха... урагшатайгаар хүдэлж... һанда Валентина Гузу... бита ехэхэн бии. Залу... сомол басаган Молд... деры хотын хүнгэн ... ленностиин техникум ... гээд, Хяагтын фабрик... бэдэхи жэлээ амжалт... хүдэлжэ байна.

Энэ цех соо «Эрхи... шон» гэһэн хүндэтэ ... гэдэ хүртэхын түлөө ... лис мүрысөөн дэл... Тус мүрысөөндэ бүхы ... шод хабаадана.

Д. ГАРМА...
манай ...

ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ ТҮГӨӨГШЭ

Зураглал

Дулма Жамбаловна Цырендоржиева нютаг голдоо хүндэтэй, үнэн сэхэ ажалаараа шалгарһан коммунист. Гурбан жэлэй саана Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партком тэрэниие Бэрхэ-Дабаанай һаалиин фермые даагшаар томилоо һэн. Шэнэ ажалдаа оромсоороо һаалишадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула тэрэ ехэхэн оролдолго хэшээл гаргаба.

Нэгэтэ партийна комитедэй секретарь Петр Семенович Маланов энэ фермэдэ ерэжэ, Дулма Жамбаловнагай нүхэдтэеэ ажал хэрэг тухайгаа зохидоор хөөрэлдэжэ байхыень шагнаад: «Шадамараар лэ хэлэнэ. Агитаторай үүргэ дүүргэхэл байха», — гэжэ ажаглаа һэн.

Уданшьегүй коммунист Цырендоржиева агитатораар баталагдажа Бэрхэ-Дабаанай малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха даабаритай болобо. Политикын асуудалаар анха түрүүшынхиеэ хөөрэлдэһэнөө Дулма Жамбаловна мүнөөшье мартадаггүй. Тиихэдэ газетын хуудаһанһаа һалангүй гэхээр томохон статьяе хоолойгоо заһан байжа, шангаханаар уншаа ха. Малшад анхаралтайгаар шагнаһан шэнги байбашье, тэдэнэй шарайда һонирхоһон тэмдэг үзэгдэбэгүй. Агитатор гайхаһан нюдөөр тэдээн тээшэ хандаба:

— Хэндэ асуудал бииб?

Аниргүй һууһан малшадай дундаһаа наһажаал хүн һууриһаа бодожо:

— Байза, тэрэ расизм гээшэтнай ямархан удхатай юм? Тайлбарилан ойлгуулжа үгыт, — гэбэ.

Энэ асуудал агитаторые ехэ сошордуулаа. Ушарынь гэхэдэ, энэ үгын удхые тэрэ өөрөө һайса мэдэхэгүй байгаа бшуу.

— Дахин суглархадаа расизм гээшын удхые та нүхэдтөө заатагүй тайлбарилхаб, — гэжэ хэлэхэ баатай болоо һэн.

Иимэ ушарай удаа тэрэ «Политическэ словарь», «Агитаторай справочник», мүн хэрэгтэй бусад шухала номуудые олохо уншаһан, парткомой секретарьһаа заабари зүбшөөл хэдэ дахин абаһан, агитаторнуудай семинар, зүблөөнүүдтэ заатагүй хабаадалсадаг, хөөрэлдөөн бүхэндөө һайса бэлдэдэг болоо юм. Ямар асуудалһаа эхилжэ хөөрэлдөөгөө захалха, хайшан гэжэ шагнагшадаа һонирхуулха, тэдэнтэй нягта холбоотой байжа, таатай зохидоор зугаалха тухайгаа эртэнһээ шэбшэн бодожо үзэдэг, түсэб табидаг заншалтай болобо. Дулма Жамбаловнагай оролдолго дэмы хосороогүй. Мүнөө энэ нүхэрнай ямаршье асуудалаар Юрөө нютагайнгаа, фермынгээ үдэр бүриин ажабайдалһаа һонирхомо жэшээ баримтануудые абажа, удха түгэс хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, малшадые ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулдаг.

...Бэрхэ-Дабаанай һаалиин фермэ үзэсхэлэн гоё газарта һууринжанхай. Харьялан урдадаг Үрмэ голой налууухан эрье шадар хагда ногоо, марса хужараар элбэг, ой модоор хүреэлэгдэһэн нилээд ехэ һууринда аятайханаар түбхинэһэн малшадай байшангууд, хото хорёогой ара үбэрөөр яһала тобтой зохид. Малшадай оролдостой ажалай үрэ дүн эли үзэгдэнэ. Үбэлжэлгэдөө һайн бэлэдхэлтэй байна: хуурай хохир обоологдонхой, һэльбэгдэн заһабарилагдаһан малай байра соо яндагар. Даб дээрээ эдюулхэ үбһэ. һолоомошье оруулагдажа жэрытэр сомогдоһон.

— Манай Дулма найдамтай даа. Ёһотойл хүнэй хүсэл эрмэлзэлые бадаруулжа, хаба зориг, арюун сэдьхэл түгөөжэ шададаг хүн, — гээд зоотехник Николай Иннокентьевич Дарханов Цырендоржиевае һайн һайхан үгэнүүдээр магтан байгаа бэлэй.

Бэрхэ-Дабаанай фермын һаалишадай ажал хэрэг хэзээ хэзээнэйхиһээ урагшатай. Фермын табан һаалишад түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы энэ жэлдэ 167 мянган килограмм, һаамхай үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха түсэбтэй. Эндэхи һаалишад һү һааха түсэбөө һара бүри үлүүлэн дүүргэдэг, тиимэһээ жэлэйнгээ түсэбые ноябрь һарада дүүргэхээр шиидэнхэй. Тус фермынхид колхозой малшадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээд, правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг абаһан, коммунис ажалай фермэ гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Дулма Жамбаловна фермынгээ улаан булан соо асарһан газетэ, журналнуудые уншана. Тэрэ ээлжээтэ хөөрэлдөөндөө бэлдэжэ һууна. Малшадай культурын гуламта соо урин дулаан, уужам һаруул. Ута стол дээрэ газета, журналнууд, буланда — бишыхан библиотекэ харагдана. Ханаарнь яһала уран гараар бэшэһэн уряа лозунгнууд, плакадууд, «Дайшалхы хуудаһан». Дурсагдагша фермын һаалишан бүхэнэй жэлэй эхинһээ хэды шэнээн һү һааһаниие тусхай самбар дээрэ харанабди. Эрхимынь Дулма Цырендоржиева 2711 килограмм һү һааһан байба.

Фермые даагша, агитатор Дулма Цырендоржиева һаалишадай мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Һаамхай үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэһэн уялгаяа үлүүлэн дүүргэнхэй. бусад нүхэдтөө үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэрэшэлэн фермынгээ гүлмэр залуу һаалишад, хорёод наһанай Екатерина Дамчеева, Валентина Рябова гэгшэдтэ саг үргэлжэ туһалжа, зүйтэй зүб ... зүбшөөл үгэжэ ... бүришье һайшаалтай ... Жамбаловна сут ... нүхэдөө өөрынгөө ... үгөөр, үнэн сэхэ ... ударидана бшуу. Ти... даа үнгэрэгшэ 1973 ... ажахын жэлэй дүн... ма Жамбаловна гүр... рын үндэр шагнал ... нилэлэй тэмдэг» орд... тэһэн, ВДНХ-гай шаг... «Москвич» маркын ... шина абаһан байха.

...Үүлэтэй тэнгэри... да шэнгэһэн нара... гээн туяа һуларжа ... боро хараанай бү... суу агитатор хай... гаража ошобо. Пез... дүрэжэ байһан даб... түлеэнэй тас-няс ... гаар носохонь ...

Дулма Жамбалов... үдэшэ үнгэргэхэ ... нэйнгөө түсэб ... «Малай үбэлжэлг... бэлэдхэлтэйгээр ... һэн темээр хөөр... хээр малшадайнгаа ... хыень хүлеэжэ ... «Иимэ эбтэй эетэ... нүхэд ниитын ... толгойе олошоруул... шэмыень эрид дээш... шадахал гээшэ. ... ажалыень зүбөөр ... урдахи хараа ... һайса ойлгуулха ... ла» гэжэ шэбшэнэ.

Улаан булан соо ... тай, гэрэлтэй, ... хюун болобо. Цы... ева һууриһаа бод...

— Зай, нүхэдүүд ... ажахын хүдэлмэр... һайндэрые малшад... лай һайн бэлэгүүд... жа байна, — гээд, ... лангүй ханада ... һэн дамжуулгын ... тээшэ согтой нюдөөр ... хина. Манай залуу ... шан Екатерина ... үнеэн бүриһөө 1961 ... грамм, Александра ... 1847 килограмм, ... бова 1781 кило... һаажа. 9 һарынга... болзорһоонь урид ... Фермэмнай Октябр... люциин Агууехэ ... болотор һү һааха ... түсэб лэ дүүргэх... бардам хүсэхэ үбһ... бэлэдхээбди. Хото ... мнай һэльбэгдэн ... лагдаа. Нэгэ үгөөр ... дэ, үбэлжэлгэдөө ... лэдхэлтэй байнаб... туйлаһанаараа һайн... рангүй, ходол үр... мэлзэжэ, зүдхэ... ёһотойбди. Бүхы ... гээшэ ажал хүд... тэмсэлэй ашаар бү... ха юм. Коммунизм... ажаһуужа жар... түлхюурые өөһэд... раар шэрээхэбди...

Агитаторай зор... руулагша үгэнүүд ... сээжэ зүрхэндэ бүх... дуугдана янзатай... дөөнэй дүүрэһэн ... малшад улас ... байдал, артели... хэрэг тухай ярил... лээд орой болгоо ...

Р. БАЛДА...
манай ...

СОВЕТ ОРОН ШЭНЭ ҺОНИН

УРГАСА ХУРЯАЛГЫН УДАРНИГУУДТА ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

1974 оной ургаса һайнаар, түргөөр хуряахын түлөө социалис мүрысөөндэ илаһан Белгородско, Орловско, Кировоградска, Запорожско ба бусад хэдэн областьнуудай түлөөлэгшэд дипломуудта, үнэтэ шагналнуудта хүртэһэн байна. Урда тээнь Кубаниин, Ставрополиин, Донной ба бусад нютагуудай түрүү таряашадта шагналнууд барюулагдаа һэн.

АМАР МҮРЭН ДЭЭГҮҮР...

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Байгал-Амарай түмэр замай барилга хэхэ үедөө Амар мүрэн дээгүүр түмэр хүүргэ бариха проектые Ленинградтахи түмэр замай транспортын инженернүүдые бэлдэдэг институдай мэргэжэлтэд зохёоһон байна. 1,5 километр ута виадук дээгүүр түмэр-бетон плита дээрэ түмэр зам һуулгагдахаар хараалагдана. Модон шпалын орондо түмэр-бетон плита һуулгахые эрдэмтэд дурадхаа.

Инженернүүдэй шэнэ шиидхэбэри түмэр замые бүри бата бэхи болгохо юм. Хурдан түргэн, хүндэ ашаатай поезднууд энээн дээгүүр ябадаг болохо. Бусад түмэр харгынуудай хүүргэнүүдтэ балластгүй зам амжалтатайгаар туршагдаа.

Энэ хадаа Байгал-Амарай түмэр замай барилгада зорюулжа Ленинградай дээдэ һургуулиин бүлэг шэнжэлэлгэнүүдэй табиһан түсэбэй зарим хубинь болоно.

ГАБШАГАЙГААР АЖАЛЛАНА

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр.). Сагай уларилай таарамжагүйшэг байгаашье һаань, Агын Буряадай национальна округой тарялан дээрэ ургаса хуряалгын хүдэлмэри габшагайгаар ябуулагдана. «Путь Ильича» колхозой комбайнер В. К. Иванов таряа хуряалгын үедэ илангаяа шалгарһан байна. Хүдэлмэриин 17 часай турша соо 65 гектар дээрэһээ ороһото ургамалнуудые хуряагаа. Түрүү механизаторай хүндэлэлдэ зорюулагдажа, Ажалай алдар солын туг түбэй буусада намилзуулагдаа. Ургаса хуряалгада туһалхаяа ерэһэн Волгоградска областиин комбайнернууд эрхим һайнаар хүдэлнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ БҮХЫ ХҮСЭНҮҮДЫЕ НЭГЭДҮҮЛХЭ

ТАШКЕНТ. (ТАСС). «Ази түбидэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэл — мүнөө үеын гол зорилго» гэһэн уласхооронды уулзалгада хабаадагшад гурбан үдэрэй турша соо Самарканд хотодо үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэй удаа түгэсхэлэй заседани үнгэргэхэеэ Ташкентдэ ерэбэ. Ази, Африкын оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо академик Е. М. Жуков эндэ үгэ хэлэхэдээ, уулзалгамнай хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэржэ, ехэ аша үрэтэй байба гэжэ тэмдэглээ.

Азиин олониитэдэ, арад зондо зорюулһан хандалга нэгэн һаналтайгаар баталагдан абтаба. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай гадаадын политическэ эдэбхи үүсхэл гаргаһанай ашаар, бэеэ даaһан байдалтай национальна гүрэнүүдэй, эб найрамдалда дуратай бүхы олониитын хүсэлэл оролдолгонуудай ашаар уласхоорондын харилсаан заһаржа, шахардуу байдал һуларжа, амгалан ёһоор зэргэ оршохо гурим бодото дээрээ бэелжэ байна гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Иимэ хубилалтанууд Ази тубидэшье болоно байнхай.

ТАРЯАШАДАЙ АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР

КУЙБЫШЕВ. (ТАСС-ай корр. А. Барышевский). Куйбышевай таряашад ороһо гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэн, 1 миллион 454 мянган тонно ороһо таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта хаажа, ажалай ехэ илалта туйлаба.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй баярай суглаан эндэ боложо, областиин бүхы районуудһаа түрүү бэрхэ таряашад, баян ургасаяа хуряахадань, таряашадта туһалһан промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд сугларһан байгаа. Куйбышевска областьтой олон удаан жэлнүүдтэ хани барисаатай, мүрысөө соносхоһон Болгариин Старозагорско округһоо болгар айлшад Волго мүрэн дээрэхи таряашадай ажалай баярые хубаалдаһан байна.

1500000-дахи «ЖИГУЛИ»

ТОЛЬЯТТИ. (ТАСС-ай корр. А. Тахаутдинов). Тольятти хотын автомобиль бүтээгшэд дүтэрхы предприятинуудай коллективүүдтэй бата харилсаа холбоотойгоор ажаллажа, Волгын автозаводой үйлэдбэриин хүсэнүүдые түсэбтэ юһэдэхи табан жэлдэ бүрин ашаглалгада оруулха гэһэн зорилгые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Энээнһээ хойшо ВАЗ-ай гол конвейерһээ сүүдхэдээ 2230 машина гэхэ гү, али жэлдээ 660 мянганһаа үсөөн бэшэ машина бүтээгдэн гаргагдаха.

Волгын автомобильна заводой проектын хүсэндөө оролго гайхамшагта ушартай тудалдаба: энэ үдэр гол конвейер дээрэ ВАЗ-2103 түхэлэй 1,5 миллиондохи автомашина хабсаргагдаһан байгаа. «1500000» гэһэн номертой хүрин-улаан үнгэтэй машина гол конвейерһээ гараба. Заводой проектнэ хүсэндөө оролгодо, предприятитай 1,5 миллиондохи автомобилиин бүтээгдэжэ гаргагдаһанда зорюулагдаһан олоной хабаадалгатай митинг болобо. ВАЗ-ай проектнэ хүсэнүүдые бүрин ашаглалгада оруулха талаар партиин даабарие Тольяттиин автомобиль бүтээгшэд амжалтатайгаар дүүргэбэ гэжэ үгэ хэлэгшэд омогорхон мэдүүлһэн байна.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаа.

(ТАСС).

Гүрэнэй Зүүн Сибириин культурын институдай студентнэртэ тэрэ үдэр удаан саг соо мартагдахагүй ёһотой. Тэдэнэртэ хоридохи зуун жэлэй агуу барилга болохо БАМ-ай түлөөлэгшэд айлшалжа ерээ.

Туннель малталгын 11-дэхи отрядай начальнигай орлогшо Ю. Г. Крупников, тус отрядай главна механик В. З. Коган, КМТС-эй начальнигай орлогшо С. Ф. Голубничий гэгшэдтэй уулзахаяа институдай актова зал соо студентнэр олоороо сугларба.

Ерээдүйн библиотекарьнүүд хүндэтэ айлшадаа сэсэгүүдээр, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Харин институдаа дүүргээд, хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ хүдэлхэ 3-дахи курсын студентнэр БАМ-айхидые илангаяа халуунаар, танил талаар амаршална. Энэнь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, энэ зундаа тэдэнэр практикадаа байхадаа, БАМ-ай барилгашадта эльгээгдэхэ библиотекэнүүдые бүридхэхэдэнь туһалһан байгаа.

БАМ-ай ТҮЛӨӨЛЭГШЭД АЙЛШААР ЕРЭБЭ

Энэ баярай үдэшые тус институдай библиотечнэ факультедэй деканай орлогшо, ахалагша багша О. А. Баранов нээгээ.

Нүхэр Крупников БАМ-ай барилгашадай мүнөө үедэ юу хэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр, тон һонирхолтойгоор хөөрэбэ:

— БАМ-ай барилга дээрэ туннель баригшадай эбтэй этэй коллектив ажаллажа байнхай. Эдэнэр партиин уряада нэгэн дуугаар харюусажа, эндэ ерээ гээшэ. Москва, Украина, Белорусси, Кавказ, Сибирь болон Ленинградай түлөөлэгшэд мүнөө үедэ бар тайгын модо отолжо, түмэр харгын баригдаха газар сэбэрлэжэ, гэрнүүдые барина, харгы гаргана.

Москвагай метро барилсаһан В. З. Коган ВСГИК-ай студентнэрые гурбадахи семестрэйнгээ үедэ БАМ ерэжэ хүдэлхыень уряалаа.

Удаань студентнэр Светлана Судленкова, Галина Березина болон Улаан-Үдын 47-дохи һургуулиин комсомолой организациин секретарь Светлана Кадеева гэгшэд айлшадаа үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

БАМ-ай барилгашадта туһынгаа зэргээр туһа хүргэхэ байһанаа эдэнэр нэгэн дуугаар мэдүүлээд, тэдэнэртэ ажабайдалдань жаргал, ажалдань амжалта хүсэһэн байна.

БИОН-ой эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Е. А. Голубев бүлэг залуу эрдэмтэдые ударидажа, холын хойто барилга дээрэ хэһэн социологическа шэнжэлгэнүүд тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгэбэ. Мүн барилгын участогуудай нэгэндэ ошоһон тухайгаа сугларагшадта хөөрөөд, 40-өөд оной комсомолец, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн байһан Николай Лимоновой бэшэг уншажа үгэбэ. Энэ хүн Павел Корчагин шэнги хэбтэри үбшэншье һаа, БАМ-ай барилгашадтай һанаагаараа нэгэн байһанаа мэдүүлһэн байна.

Үдэшын түгэсхэлдэ студентнэр өөһэдынгөө суглуулһан библиотечкэ БАМ-ай түлөөлэгшэдтэ бариулба.

С. ЗАКРОЙЩИКОВА,
ВСГИК-ай гурбадахи курсын студентка.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. БАМ-ай туннельнэ 11-дэхи отрядай барилгашад Зүүн Сибириин соёлой институт соо. Наада таладань—Ю. Г. Крупников. 2. БАМ-ай шефэй түлөөлэгшэ, соёлой институдай багша О. Баранов.
В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

УРАН ЗУРААШЫН 100 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Ородой элитэ ехэ уран зурааша Н. К. Рерихэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе Индиин олонитэ үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. 1920 онһоо һүүлшынгээ үдэр — 1947 он хүрэтэр эндэ ажаһууһан Рерих зохёохы ажал ябуулгынгаа нилээд ехэ хубиие энэдхэг арадай байдалда, ажал хүдэлмэридэ зорюулһан түүхэтэй. Рерихэй уран зурагууд Индиин үзэсхэлэн һайхан байгаалиие үнэншэмэ тодоор харуулна. Ингэжэ арад зоной хүндэлэл магтаалда хүртэһэн, дэлхэйн олониитын дунда нилээд мэдээжэ болоһон байха юм.

Тэрэнэй наһа бараһанай һүүлээр, 1947 ондо Рерихэй зурагуудай выставкые баярай оршон байдалда нээхэдээ, бэеэ дааһан байдалта Индиин түрүүшын премьер-министр Джавахарлал Неру ингэжэ хэлээ һэн: «Эдэ зурагуудынь манай түүхэ тухай, бидэнэй һанал бодол тухай, манай соёлой ба сэдьхэл бодолой һайн һайхан уг баялиг тухай ехэ юумэ һануулна... Эгээл тиимэһээ Николай Рерихэй урда туйлай ехэ уялгатай байһанаа мэдэрэнгүй байжа шадахагүйбди».

Н. К. Рерихые «манай үе сагай элитэ оюун бэлигтэнэй нэгэн болоно гэжэ Максим Горький нэрлээ һэн. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг байгаа. «Уласхоорондын оршом соо үгэеэ ойлголсохо, бата эб найрамдал хангаха ябадал туйлаха» тухай бүхы наһан соогоо бодожо ябадаг байгаа. Эдэ һайн һайхан уг зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ тэрэ уран бэлигээ, мэргэжэл шадабаряа зорюулдаг байһан.

Рерихэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Индиин олон хото городуудта уран зурагай выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн, ородой элитэ ехэ уран зураашын дүрэ зурагай почтын шэнэ марка гаргагдаһан байна.

(ТАСС).

АРАДАЙ ХИНАЛТЫН БУЛАН

ХОЕР ОНДОО

Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитет ээлжээтэ заседани дээрээ судна бүтээлгын заводой дүрбэдэхи цехэй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй арадай хиналтын бүлэгүүдэй хүдэлмэри хаража үзэһэн байна.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой гол цехүүдэй нэгэн — дүрбэдэхи цехэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын хойноһоо шармайн оролдожо ябана. Тиимэһээ эндэхи арадай хиналтын бүлэг цехэйнгээ коллективэй абаһан уялга, даабаряа саг соонь дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа, дутуу дундануудые элирүүлэлсэжэ, туһалалсажа байдаг болонхой.

Мүнөө тус бүлэгые цехэй партийна организациин секретариин орлогшо А. И. Гусак хүтэлбэрилнэ. Хиналтын бүлэгэй 14 гэшүүдэй долоониинь партиин, нэгэниинь комсомолой гэшүүн юм.

Бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ гэшүүдэйнгээ дунда хододоо эмхидхэлэй хүдэлмэри абуулжа, тэдэнэйнгээ хэһэн хүдэлмэри хинан шалгажа байдаг юм. Үнгэрһэн найма һарын туршада дүрбэн ехэ шалгалта хэгдэжэ, хоёр шалгалтын дүнгөөр заводой дирекци тусгаар захиралта гаргажа, ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһан зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ шангаа зэмэ тохоо.

Цехэй бүлэг шалгалта гансашье өөһэдөө хэдэг бэшэ, мүн харюусалгатай энэ хүдэлмэридөө «Комсомолой прожекторые» хабаадалсуулжа, элирүүлһэн дутуу дундануудыень ханын газетэдэ гаргуулдаг, заводойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ тэрэ доронь дуулгажа, тодорхой хэмжээ абхуулдаг байха юм.

Энээнһээ гадна, цехэйнь партийна организаци хиналтынгаа бүлэгэй хүдэлмэрсэр хирэ хирэ бэлоод һонирхожо, партийна суглаанууд дээрээ бүлэгэй хүтэлбэрилэгшын тоосоо шагнажа, хэрэгтэй туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Республикын телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй арадай хиналтын бүлэг (түрүүлэгшэнь С. А. Смирнова) тоосоото-һунгалтаһаа хойшо үе соо коллективэйнгээ хүдэлмэриин дутуу дунданануудые усадхаха талаар ямаршье хэмжээ ябуулга хараалаадүй гэжэ арадай хиналтын районно комитет зүб зааһан байна. Мүнөө эндэ цехүүдэй гурбан бүлэг, хоёр пост бии нэрэтэй. Теэд эдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэд, түрүүлэгшэнэртэ ямаршье туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй.

Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана, олониитэтэй харилсаа холбоо багатай. Мүн тус бүлэг өөрын ханын газетэ гаргадаггүй, стендэшьегүй гэжэ шалгалта элирүүлһэн байна.

— Һаянай командировкын мүнгэ зөөриин, мүн автотранспортын хэр зүбөөр хэрэглэгдэдэг тухай асуудал шалгажа байнхайбди, — гэжэ тус бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Смирнова мэдүүлбэ.

Бүлэгэй түрүүлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэ арадай хиналтын комитет һаял хүдэлмэреэ хэжэ эхилээ ха.

Советскэ районой арадай хиналтын комитет дээрэ дурсагдаһан хоёр бүлэгэй хүдэлмэри хаража үзөөд, судна бүтээлгын заводой цехэй бүлэгэй хүдэлмэриин зарим дутуу дунданууды ойрын үдэрнүүдтэ зайсуулха гэһэн тогтоол баталан абаһан байна. Мүн эдэнэрэй һайн дуршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ гэлсэбэ. Харин телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй арадай хиналтын бүлэг ойрын үдэрнүүдтэ дутагдалаа усадхажа, октябриин 15 болотор «Арадай хиналта» гэһэн стенд бии болгохо, хиналтын бүлэгэй гэшүүдэй список олоной уншамаар газарта үлгэхэ гэһэн тогтоол батлан абаба.

Манай корр.

АЙЛ БУХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ

ОРОЛДОЛГО ЕХЭТЭЙГЭЭР

Улаан-Үдын аймагай Заречный тосхондо оршодог хэлхеэ холбооной 23-дахи отделениин хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ эрхим ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр республика дотор дэлгэрһэн хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ. Главпочтамтын дамжуулгын Улаан тугта хүртөөд, тэрэнээ дээрэ үргэжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгөөр энэ коллектив СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерствын, мүн энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада, 210 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

Мүнөө тус отделениин хүдэлмэрилэгшэд ерэхэ жэлэй хэблэлдэ захил абалгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Отделениие даагша Валентина Дмитриевна Елизарова, мүн эндэхи бэрхэ почтальонууд Лидия Ивановна Белова, Аграфена Артамоновна Павлова, Екатерина Александровна Елисеева, оператор Евгения Марковна Афанасьева болон бусад энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, тосхонойнгоо арад зоной дунда ойлгуламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Эндэхи айл бүхэнһөө 1974 оной газетэ, журналнуудта захил абаха гэһэн зорилго отделениин хүдэлмэрилэгшэд урдаа табяад, урагшатайгаар хүдэлжэ байнхай.

Хэжэ байһан ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг эдэ нүхэдэй нэрэ коллективэй Хүндэлэлэй дэбтэр соо, мүн Главпочтамтын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй. Тэдэнэр «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан, тиихэдэ «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Хэлхеэ холбооной энэ отделениин коллектив олзо оруулха энэ жэлэйнгээ даабари ноябриин 7 болотор дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур, үшөө 1000 түхэригэй олзо оруулха гэһэн социалис уялга абанхай. Тэрэнээ бэелүүлхын тула оролдолго ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Д. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэлхеэ холбооной 23-дахи отделениин почтальон А. А. Павлова.

Авторай фото.

ҮШӨӨ ОЛОН БОЛОХО

Энэ нүхэрые Прибайкалиин аймагай Зырянск тосхоной улад зон үдэр бүри хүлеэжэ байдаг юм. Үнэн сэхэ, дарууzантай энэ эхэнэр Зырянск тосхоной хэлхеэ холбооной отделенидэ почтальоноор хүдэлһөөр үнинэй. Энэмнай Мария Григорьевна Седунова гээшэ.

Мария Григорьевна мүнөө 1975 оной газетэ, журналнуудта захил абалгын хүдэлмэри нютагтаа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Ажалшадай дунда хэблэл тарааха талаар энэ нүхэр баян дуршэлтэй болоһон хүн. Тэрэ нёдондо захил абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн.

Мария Григорьевна сентябриин 26 болотор тосхонойнгоо 190 айлһаа ерэхэ жэлэй хэблэлдэ захил абаад байна. Эндэхи малшад ба механизаторнууд, пенсионернүүд болон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд 1975 оной газетэ, журналнуудта эдэбхитэйгээр захил хэнэ.

Зырянск тосхоной коммунистнууд К. Д. Семечкин, Л. Д. Тарасов, Т. Н. Гаврилова, И. И. Хайдуков, А. А. Бушков, А. П. Угрюмов болон бусад олон тоото газетэ, журнал захижа, нютагаархиндаа һайн жэшээ харуулаа. Айл бүхэн дунда зэргээр 30—40 түхэригэй хэблэл захиһан байна.

Газетэ болон журналда захил хэгшэдэй тоо энэ жэлдэ 1,5 дахин олошоруулха зорилго урдаа табяад, мүнөө урагшатайгаар ажаллажа байна.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ШЭНЭ КИНО!

„БУСАЛТАГҮЙ“

Зарим номууд, дуунууд, кинофильмнүүд удаан саг соо мартагдадаггүй. Юундэб гэхэдэ, тэдэ ажабайдалые зүй, уран гоёор харуулһан байдаг бшуу.

Сентябрь һараһаа эхилжэ, Улаан-Үдын «Дружба» кинотеатрта уран зохёолшо Анатолий Калининай зохёолоор, режиссер Алексей Салтыковой хараар табигдаһан «Бусалтагүй» гэһэн фильм хадаа кино дуратайшуулай зүрхэ сэдьхэл ехээр татаа.

Кинофильмын гол асуудал — дуран, тэрээн тухай бодолнууд. Дурлалсаһан гурбан хүн бэшэ, харин үшөө олон ондоо түрэлнүүд эндэ харуулагдана. Урдаа табиһан зорилгоёо, миниин һанахада, фильмын авторнууд дүүргэжэ шадаа.

Фильмын сюжет... Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ нэгэ залуу офицер казагуудай тосхон шадар шархатана. Тиихэдэнь тосхониие нэгэ залуу басаган (артист Н. Мордюкова) эдэгээжэ гэжэ, немецүүдэй эзэлһэн тосхондо ами наһаяа хайрлангүй совет сэрэгшые нюусаар абарна. Эдэнэр мэдээгүй байдалаар дуранай абьяас мэдэрэлдэ абтаба. Удангүй сэрэгшэшье Никитин (артист Дворжецкий) хүл дээрээ бодожо, басагантай нэгэтэ ерэхэдэ ябаһан юм... Дайсанаа дараад, һүүлдээд, тэрэ хүнэймнай зүрхэнэйнгөө шэлэжэ дурлаһан гансада харуулна. Энэнь, минииxеэр, режиссерэй түвии түбшөөр, өөрынгөө хүндэ баадхангүй, хүнэй хуби заяанда гамтайгаар, анхаралтайгаар хандаха ёһотой гэжэ хэлэһэн ойлгосо болоно бшуу. Бюрогой ахалагша эхэнэрэй (Н. Мордюковаһаа баһа) үгөөр кинофильмын автор иимэ орёо байдалай ушарнуудта өөрынгөө (Никитинһээ) бэшэ хүн гэмнэхэгүй ёһотой ганса тон лэ зүб шиидхэбэри гаргана, юундэб гэхэдэ ажабайдалнай энэ шиидхэбэриие зүбые тодорхойлжо үгэнэ байһаниинь элитэ.

Фильмын автор хүн бүхэн кинондо һайн сэдьхэлээр, бодолдоо анхаралтай урин хандагты гэжэ уряална байһаниинь кинагой гол асуудал юм.

Д. ДАМБАЕВ.

Дүн согсолходо...

Багша мэргэжэлтэй залуу коммунист Бато Дамдинович Вандаевые танихагүй хүн бүхы Арзгуун нютагта үгы ёһотой.

Энэ зун Бато Дамдинович совхозой парткомой секретарьта орожо ерэхэдээ, үбһэ хуряалгада эльгээгыт гэжэ гуйһан юм ха. Һайн дуратанай өөрөө ерэхыень хүлеэгээгүй байһан парткомой секретарь Александр Цыбенов комсомол-залуушуулай звеное ударидагшаар ажаллахыень дурадхаа һэн. Тиигэжэ энэ зундаа үбһэшэдэй звеное хүтэлбэрилхэдөө, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, бүхыдөө 1000 центнер үбһэ хуряаха түсэбөө 1200 центнертэ хүргөө юм.

Һаяхан совхозой үбһэшэдэй звенонуудай эсэсэй дүнгүүдые согсолходо, залуу коммунистын даадаг коллектив мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан байба.

Г. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хурамхаанай аймаг.
Гааргын совхоз.

НИИТЫН ХАБААДАЛГАТАЙГААР...

Жэл үнгэрхэ бүри республикымнай хото, хүдөө тосхонуудта ашаанай, хүнгэн автомашинануудай тоо олошорно. Тиимэһээ автомобильна транспортын хүдэлмэриие гуримтай һайнаар ябуулха хэрэгтэ ажахынууд болон промышленнэ предприятинуудай, ниитын эмхи зургаануудай, хүтэлбэрилэгшэд, милициин хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа табидаг болонхой.

Элдэб транспортын олошорхо бүри харгыгаар ябахань орёо, машинаар хүниие дайруулха, автомашинануудай мүргэлдэхэ ушар, мүн бусадшье, оһол олон болоно гэжэ хэлэлтэй. Эндэ хэлэгдэһэн аюулые зайсуулхын тула милициин олон тоото хүдэлмэрилэгшэд жолоошодой, харгы хүндэлэн гарагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Харгы дээрэ болодог гэнэ оһол уридшалан һэргылхэ хүдэлмэриие һургуули, хүүгэдэй саад-яслинууд үргэнөөр ябуулжа, ургажа ябаа залуу үетэниие зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ багшанар, хүмүүжүүлэгшэд гол анхаралаа табидаг. Үйлсэ хүндэлэн гарагшадай гэмээр харгы дээрэ элдэб оһол болохо ушар үшөөл олоор тохёолдоһоор. Хүүгэдэй гэмэлтэхэ ябадал һуралсалай жэлэй эхилһэн үедэ илангаяа олошорно. Багшанар, түрэлхид харгы хүндэлэн гараха дүрим хүүгэдтэ зааха, һургуулиһаа гэртээ ошохо замдаа тон һэримжэтэй ябахыень тэдэнэртэ ото һануулжа байха зэргэтэй.

Эндэ нэгэ хэдэн тоо баримтануудые дурдажа, хүүгэдэй бодолгүй ябадал гаргаһан дээрэһээ харгы дээрэ болоһон хэдэн оһол тушаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр гээд һанагдана. Жэшээнь, Улаан-Үдэ хотын 65-дахи һургуулиин 6 классай һурагша һөөгүүдэй мисаанаһаа гэнтэ гүйжэ гарахадаа, «Иж-2715» автомашинада дайруулжа, гэмэлтээ. Харин үнгэрэгшэ һарын 17-до 10-дахи һургуулиин 6 классай һурагша Дачный переулогһаа велосипедээр гол харгыда түргөөр гүйлгэжэ гарахадаа, Зил-585 түхэлэй автомашинын хойноһоо мүргэжэрхёо. Аюулда ороһон Виктор больница ошохо замдаа наһа бараа. Имэрхүү ушарнууд хото, хүдөөгэй үйлсэнүүдтэ олоор тохёолдоно.

Харгы дээрэ болодог оһолые уридшалан һэргылхын тула ниитын эмхи зургаанууд, һургуули, түрэлхид болон милициин хүдэлмэрилэгшэд горитой хүдэлмэри ябуулха жэшээтэй. Сентябриин 19—20-до Улаан-Үдэ хотын һургуулинуудай түлөөлэгшэд уригдажа, харгын дүримтэй танилсаһан байна. Сугларагшадта ГАИ-ын хүдэлмэрилэгшэд Д. Б. Иванов, Г. Н. Моргунова гэгшэд һонирхолтой элидхэлнүүдые уншаһан, удаань диафильмнүүдые, һуралсалай фильмүүдые харуулһан байна. Семинарта хабаадалсаһан багша өөрынгөө һургуулида харгын дүримтэй танилсаха хүдэлмэри ябуулха юм.

Олонхи һургуулинуудай директорнүүд тус семинарай удха шанарта анхаралаа табяа гэжэ эндэ хэлэхэ хэрэгтэй. Улаан-Үдэ хотын 58 һургуулиин 29-ниинь хоёр үдэрэй семинарта эдэбхитэйгээр хабаадаа. ГорОНО-е даагша тусхай приказаар бүхы һургуулинуудай директорнүүдые өөһэдынгөө түлөөлэгшэнэрые энэ семинарта эльгээхэ гэжэ уялгалһан байна. Гэбэшье, 40-дэхи, 41-дэхи, 51-дэхи, 65-дахи, нэгэдэхи интернат һургуулиин болон бусадшье һургуулинуудай багшанар тус семинарта хабаадаагүй. Эндэ хэлэгдэһэн һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэг тухай юун гэжэ һананаб, гайхалтай.

Харгы дээрэ гурим сахиха бүхэсоюзна һара соносхогдобо. Энэ шухала хэрэг бултанда хабаатай. Бүхэсоюзна һара жолоошодто, һургуулиин хүүгэдтэ, ехэшүүлдэшье хабаатай. Энэ һара октябриин 1-һээ ноябриин 1 болотор хаа хаанагүй соносхогдобо. Һургуули, хүүгэдэй ясли-саадуудай, ниитын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар горитой хүдэлмэри энэ хугасаада ябуулха ёһотой. Бүхэсоюзна һарые һайнаар үнгэргэлгэдэ организаци, предприяти бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой болоно.

В. МАЛЬЦЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭНДЭ» бэшэһэнэй һүүлээр

«ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО»

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын августын 16-най номерто толилогдоо һэн. Улаан-Үдын аймагай Гүрэльбэ нютагта ажаһуудаг хэдэн залуу хүбүүд хуули бусаар аашалдаг, хулгай хэдэг болоо. Эндэхи «Байгал» гэжэ һуралсалай ажахын отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй амгалан ажалда һаад тойбо татана гээд тэрэ бэшэг соо шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

Тус бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула Улаан-Үдын аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагта газетын редакци хандаһан юм.

«Тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ, булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Варфоломеев Андрей, Добрычев Сергей гэгшэд Гүрэльбэдэ ажаһуудаг хүдэлмэришэдэй гэр байрада хэды дахин орожо, хулгай хэһэн байгаа. Тиимэ буруу ябадал гаргаһанайнь түлөө аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай дэргэдэхи хүүгэдэй комнатодо тэдэниие долоо дахин дуудажа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байнабди. Тиимэ хөөрэлдөөнүүдтэ Андрей Сергей хоёрой түрэлхид уригдадаг байгаа. Үхибүүдээ муугаар хүмүүжүүлжэ байһанайнгаа түлөө Варфоломеев Андрейн түрэлхид 4 дахин, Добрычев Сергейн түрэлхид 3 дахин яла түлэхэ болоһон байна.

Сергей Андрей хоёрой журам тухай асуудал нэгэнтэ бэшэ һургуулиин педагогическа соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Тэдэнэй һураясал болон журамай хойноһоо хинан шалгажа байха тусхай хүнүүд томилогдоо» гээд Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай дэргэдэхи хүүгэдэй комнатын ахалагша инспектор, милициин лейтенант В. Будацыренов манай редакцида һаяхан мэдээсэбэ.

МОЛДАВИИН ССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

МОЛДАВИИН ССР. 1967 ондо Токиодо үнгэрhэн Миури Тамакиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын конкурсдо дэлхэй дээрэ эгээн эрхим Чно-Чно Сан гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн арадай артистка Пуччиниин «Чно-Чно Сан» гэжэ оперодо Мадам Баттерфляйн роль наадаhан байна. Энэ хадаа Молдавиин оперо, баледэй театрай солистка, СССР-эй арадай артистка Мария Биешу гэгшын дуулаhан гайхамшаг рольнуудай нэгэн юм.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан концертнэ программын түлөө, олон тоото рольнуудые эрхим hайнаар гүйсэдхэhэнэйнгөө түлөө Мария Биешу СССР-эй Гүрэнэй шан олгогдохоор зууршалагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Биешу Чно-Чно Санай рольдо.

ТАСС фотохронико.

Дашрабдан БАТОЖАБАЙ

БАЙГАЛ ДЭЭРЭХИ hҮНИ

ШЭНЭ РОМАНhАА ХЭhЭГ

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо, драматург Дашрабдан Батожабай шэнэ роман бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ романай үйлэнүүд 1919—1920 онуудта Байгал шадарай дайдада болоно. Домогто орohон Нестор Каландаришвили, тэрэнэй дайшалхы нүхэд тухай энэ зохёол соо бэшэгдэнхэй.

Энэ шэнэ романhаа нэгэ хэhэг уншагшадай анхаралда табинабди.

Дээрээ ахагүй, доооо дүүгүй алууршa капитан өөрынгөө карательна отрядтай хамта Байгалай эрье зубшан тамаржа, ямаршье сүүдгүйгөөр, хэншье байг хамаагүй, гансал улаантанаар холбоотой гэhэн үгэ хэн нэгэн тухай дуулабал, палуба дээрээ асаржа буудадаг гү, али бүри элитэ болоhон партизануудые, түрүү большевигүүдые боожо аладаг юм hэн. Энэ шуhата замайнгаа түлөө хэн нэгэндэ зэмэлүүлээгүй, харин дээдэ ноёдhоо hайшаал абажа hуранхай, амталан зонние алажа ябаhан капитан энэ үдэр хүрэтэр үбhөөршье хадхуулжа үзөөгүй байгаа. Теэд мэнэ hаяхан hанагдаагүй хара тодхор боложо, өөрынгөө үлгэhэн бүтүү аргамжаhаа өөрөө боогдошоод байhыень тэрэнэй солдадууд hугалан ами оруулба ха юм.

Энэ үдэрнүүдтэ улаан гвардиинхидые барижа шхунынгаа трюм соо 3 үдэр хооhоор хаагаад, мүшхэбэри хэхэ зууралаа, үзэгдөөгүй зэрлигээр хүн бүхэнние сохиhон, зобооhон байгаа. Арай амилжа, хүл дээрээ зогсоhон хүнүүдые бүгэдыень буудажа, гансахан Бата Наваае амидыгаар орхиhон юм. Тэрэнэй ами хайрлажа капитан үлөөгөөгүй, харин өөрынгөө гараар боожо алахын түлөө, хүнние алажа ханадаггүй зүрхэеэ тэниилгэхын түлөө үлөөhэн байгаа. Юундэб гэхэдэ, латышуудай стрелково дивизидэ алба хэжэ, Кремлиин доторые хинан харалсажа байhанаа ерэhэн хүн гээд, өөрынгөө тагнуулшадhаа Бата Наваа тухай капитан мэдээсэл абаhан юм. Теэд энэ буряадай хайшан гээд латышуудай дивизидэ ороhыень, яагаад Москва ошоhыень, ямар шалтагаанаар hөөргөө ерэжэ, улаан гвардиинхидай зэргэдэ абтаhыень, энэ алуурша капитан мэдэхэгүй байгаа. Хэдэн үдэр ото hэтэ Бата Наваае сохёо наншаашье hаа, өөртөө хэрэгтэй үгэ хэлүүлжэ шадаагүй hэн.

Нэгэ заахан архиин халуунтай болоhон капитан каюта coohoo гаража ерэмсээрээ, зүрхэеэ сэнгээхын тэдыдэ, трюм соо гансаараа хаяатай байhан Бата Наваае асархыень захирhан юм ха. Уданшьегүй, хахархай самсатай, хүл нюсэгэн, нюур амаяа бала сохюулhан тэрэние асаржа, сагаан гвардиин алууршад капитанай хүл доро унаса түлхиhэн байгаа.

Палуба дээрэ налайжа hyyhан капитан:

— Наашаа hуугты! — гээд Бата Наваа тээшэ урихаар хандаба ха.

Бата Наваа хамаг бэеэ хүбхэн болотороо сохюулланшье hаа, зориг сэдьхэлээ суглуулан, дорюунаар алхалаад, тэрэнэй хажууда ошожо hуушаба.

«Харыт, үхэхөө байгаад, хаанаhаа нимэ зориг шадал суглуулдаг нохойб!» — гэжэ досоогоо шэбшэhэн капитан, Бата Наваагай үргэн сээжэтэй хүдэр бэеые харахадаа: «Халаг, би иимэ байхаяа яагаа гээшэбиб» — гэhэндэл, үбсүүгээ хүрхылгөөд үзэнэ:

— Фельдфебель!

— Господин капитан, би шагнажа байнаб!

— Тэрэ каюта coohoo хоёр аягатайгаар коньяк асарагты!

— Ойлгосотой! — заахан аманайнгаа урал долёоhоор, фельдфебель гүйдэлөөрөө арилба. «Хоёр аяга» гэжэ хэлээ хадаа, господин капитан намтай уухаяа hанаа гээшэ гээд, тэрэнэй шэбшэхэншье зүб. Тиигээдшье, архи уухада хэды зугаатайшье бол, үшөө ноёнтоёо хамта зэргэлжэ hуугаад сэржэмдэхэ гээшэмнай, үдэр бүри тохёолдожо байдаг жаргал бэшэ бшуу!

Хоёр аяга болоод шэлтэй коньяк фельдфебель асаржа, капитанай урда табина. Капитан тэрэ архиень хоёр аяга соо халитар хэжэ, нэгыень Бата Наваада үгэжэрхибэ. «Намтай ууханъ» гэжэ hанаhан фельдфебель урмаа хухарhандаа ара тээшээ эрьежэ, тэндэ зогсоhон солдадууд тээшээ харана ха. Мүн тэдэнэршье нохой шэнги hүүлтэйнүүд haa, hүүлээ шарбаха hэн бээ. Теэд нюдэнэйнь хорон оршоно аа гү гэхээр аяга руунь бүгэдөөрэн хаража зогсобод.

— Зай, манайнгаа Эхэ ороной саашадаа хүгжэм мандахын түлөө уужархиел даа! — гэбэ капитан.

— Тамнай Эхэ оронгүй, минил сагаан гвардиин алууршан гээшэ ха юмта! — хоорондоо холболдошоhон үргэн хара нидхэеэ Бата Наваа гүрэгэд гүүлээд абаба. Тэрэнэй зуулданхай уралаа нээхэтэйнь хамта, сабшуур сагаан шүдэнүүдэйнь ялбагад гэхые харахадаа, нэгэ солдат, үни хада үжэжэ унаhан араан шүдэнэйнгөө забhар руу хэлэнэйнгээ үзүүр хээд абана. — Танай бэшэ, манай Эхэ ороной мандахын түлөө уужархия!

— Яахадаа манай бэшэ, танай болошобо гээшэб? — енгүү нюдөөр Бата Наваагай нюур руу капитан сэхэ шагаагаад hууба ха.

— Манай улаантан, хүдэлмэришэн-таряашанай засаг хари гүрэнэйхидэй сэрэг урижа, гуталайнь ула долёодоггүй ха юмбибди.

— Зай, минии хани гоёор хэлэнэт! — капитан архияа ууна. — Теэд та бидэ хоёр нигээд лэ хахасахамнай гээшэ. Би Эхэ оронhоо улаан тахал hалгаажа, шэнэ журам тогтоохомни! Та, минии инаг нүхэр, дээдэ юртэмсын «диваажан» командировкоор ошохотнай гээшэ! Ойлгоно бээзт?

Бата Наваа капитанай урдаhаа хаража миhэд гээд архияа ууна.

— Гоёонгүй хэлэхыетнай гүйнам!

— Тамнай шог зугаа мэдэхэгүй хүн байнат! — hуурихаа бодожо палуба дээгүүр яралгүй янзатайгаар алхална. — Та тэрэ дээдэ юртэмсэ ошожо өөрынгөө социализм байгуулхат! Уданшьегүй хойноhоотной Ленинииетнай эльгээхэбди!

— Эй, ha, ha, ha! Бахын hанаан далайда, бандиин hанаан хүреэндэ гэжэ дуулаа hэн гүт?

Капитан сухигад гээд, Бата Наваагай урда ерэжэ зогсоно.

— Танай hанаан хаанаб? А-а?..

— Манай hанаан — арад түмэнэй hанал бодол гээшэ! Хархис засагые hөөргэнь бодхоохо гэжэ hэдэhэн таанадые үгы хэжэ, өөhэдынгөө зүблэлтэ засаг тогтоонобди. Тэрэ засагаа бидэнэр хамгаалхабди!

— М-да-а... — Капитан палуба дээгүүр тойролдон ябажа байтараа, гэнтэ Бата Наваа тээшэ эрьенэ. — Зай яахаб, би танhaa хэдышье хахасаха дурагүй байгаашье haa, диваажан орондо эльгээхэл ушартай болобо гээшэб! Сэхыень хэлэхэдэ, тиишэнь танине эльгээхэ баатай болобоб.

Бата Наваа нюдэнhөө гал шэдэлүүлэн, hуурихаа бодошобо. Горигор ута капитан шхунын хэлбэлзээн соогуур ганхагад гээд хажуу тээшээ зайсана ха.

— Нюргантнай гэжэгэнэхэдэл гэбэ гү?

— Минии нюрганай зоколоо haa, өөрэhөөмни hайнаар хэншье маажажа шадахагүй! — гээд, хоёр хүлөө холо астайлгажа табиhан, Бата Наваа гараа нюргандаа үргэлөөд зогсобо.

— Сэсэн хүн байнат! Ураг тархиетнай тэмтээнгүй танине «командировкодо» эльгээхын түлөө, тусгаар галстуг зүүлгэхэмнай, — гээд, үхэр буугай сэмгэндэ үлгөөтэй oohop ошожо татаад үзэнэ.

Энэ hамбаандань, үнөөхи фельдфебель тэбхэрхэн ханза абаашаад, ооhор доронь «пас» байса хаяба.

Капитан шэгээ хобхо татан:

— Зай, hүүлшынгээ үгэ юун гээд хэлэхэ байнат? — гэбэ.

Үй түмэн зондо хандаhан юумэдэл Бата Наваа урдаа байhан зоной дээгүүр алад хаража:

— Өөhэдынгөө шуhаар, hэлмэ жадын үзүүрээр революциин түүхые бидэнэр бэшээбди. Хуйлаатай жэбтэhэн хутага шэнгеэр байрадаа жэбэрэнгүй, улаан үбсүүгээ сэлижэ, үлэсхэлэн хооhон соогуур, революциин гал дүлэн соогуур гараабди! Хатуужаабди! Бидэнние ударидагша, манай вождь Ленин мандаха болтогой! — гээд, гараа дээрэ үргэнэ.

Капитан хоролхонгёор энеэбхилэн, Бата Наваагай хажууда ерэбэ:

— Танай Ленин бүхы Россие утаан болгоо. Тэрэ хэншье бэшэ, сэрэгэй нэрэ зэргэшьегүй, минил хооhон үргөө бүлюудэшэдэй нэгэн, Ульянов гээшэ!

Бата Наваа шэг залан капитанай урдаhаа сэхэ хаража, ошотон байhан нюдэнhөө гал шэдэлүүлбэ:

— Энэ худал! Сэрэгэй албанда Ленин ябаашьегүй haa, манай агууехэ полководец гээшэ. Баррикадын тулалдаан соогуур буу барижа Ленин тэмсээгүйшье haa, тэдэние хаанашье байгаа haa хаража, хүтэлжэ ябаа. Таанад, жандармнуудай урдаhаа Ленин буудаагүй, теэд таанадай аадар hомон соогуур өөрөө ото ябажа гараа!..

— Байзагтылши!.. — капитан мэгдүүгээр Бата Наваагай үгэ таhална. — Танай юун тухай хэлэхээ байhание тухайлаад байнаб, теэд ташье намтай арсалдахагүй байхат. — Бата Наваагай ээм дээрэ гараа табина. Бата Наваа гар дороhоонь аргаахан ээм мүрөө абаба.

Капитан энеэбхилэн байжа саашань үгэеэ үргэлжэлбэ.

— Сэхыень хэлэхэдэ, би коммунис ёhо журамыетнай буруушаадаггүйб. Бү гайхагты! Теэд энэ хэрэгтнай дүрбэтабан зуун жэлhээ нааша бүрилдэхэгүй бшуу! «Урид дуугараhан хүхын хэлэн хүлдэхэ» — гэhэнhээ удхатай, таанар, большевигүүдэй хамагhaa урид хашхаралдажа, амитан зонние хүлгүүлhэнэйтнай түлөө, бидэнэр таанадые бултыетнай түрмэдэ байлгаха ёhотойбди! — гээд тэрэ нюдэеэ хурсадхаад абана.

— Дүлии hохор хүнэй хэлэхэгүй үгые бү шашагты! Мүнөөдэр — Совет засаг мандажа байна! Үглөөдэр — энэ хадаа, коммунизм! — гэжэ байгаад бүхы шадал соогоо Бата Наваа хашхарба.

Уурлаhан капитан ута хүзүүгээ үшөө hунаажа, үлгөөтэй аргамжынгаа хажууда түргөөр ерээд, баhа татажа үзэхэ зуураа:

— Ай, oohoрнай бороодо гордойшоо! Тэндэhээ солидол асарагты! — гээд захирба.

— Ойлгосотой! — фельдфебель трюм тээшэ жороолбо ха.

Ута капитан гордогор аргамжаяа гараараа эльбэжэ байгаад Бата Наваада хандана:

— Энээхэн бузарыешни солидолоор тоhодожорхиходо, минил өөрөө «шоб» гээд татагдаха бшуу.

Фельдфебель баанхатай солидол асаржа үгэнэ. Капитан тэрэ солидолоор аргамжаяа тоhодохо зууралаа, Бата Наваа тээшэ эрьежэ:

— Харана гүш, минил өөрөө татагдашахоор болошобо, — гэжэ байжа шоглоно ха. — Байза, эндүүгүй зохидхон байхынь түлөө толгойдоо хэмнээд үзээлши!

Бата Наваае үлгэхэ гэhэн ооhороо капитан хүзүүндээ углаад үзэнэ. Энэ үедэ гэнтэ барас түргэнөөр Бата Наваа урагшаа харайжа, капитанай хүл доро байhан ханзыень хажуу тээшээ hүрэтэрынь үдьхэлхэ зууралаа, харанхы далай руу hүрэшэбэ. Эдишээ баhажа байhан капитан өөрынгөө зохёоhон oohoрто өөрөө үлгэлдэшэнэ ха. Палуба дээрэ шаг шууяан боложо, зүгөө төөриhэн солдадууд үлгөөтэй капитанайнгаа бэеые үргөөд, ооhорыень абажа захалбад. Энэ hамбаандань, харанхы далайн долгин соогуур Бата Наваа шадал соогоо тамаран ошожол ябаа бэлэй.

Гэнтэ алдагдаhан дайсанаа hанажархиhан фельдфебель:

— Прожектор! — гээд, заахан аманайнгаа хахарха болотор хашхараад, тээ саанань байhан «Гочкис» пулемедто аhашана ха.

(Түгэсхэлынь хожом гараха.)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ», — социалис мүрысөөнэй ябаса тухай материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хэнтэй нүхэсэдэгбши, эдир нүхэр» — БурАССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Перепановай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ехэ хани барисаанай эхин» — В. Зоркиной репортаж. «Гарынь хүрэнэгүй» — «Электромашина» завод тухай Т. Батуринай корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Хяагтын полиграфистнууд» — А. Сурмачай фоторепортаж. Хилын саана.

Спорт

«ТРУД» БҮЛГЭМЭЙ МЭРГЭШҮҮЛ

Республикын спортын «Труд» бүлгэмэй 46 коллективэй дунда ГТО-гой нормо тушаалга түлэг дундаа оронхой. Мүнөө эндэ 22985 хүн ГТО-гой нормо тушаажа эхилбэ гэхэ гү, али тэдэнэйнь 3472 хүниинь бүхы программаар шалгалта үгэжэ значогуудтай болоhон байна.

Республикын спортын бүлгэмүүдэй дунда ГТО-гой комплекс тушааха талаар «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд түрүү hуури эзэлжэ ябана. Мүн эдэнэр республикын зунай зургаадахи спартакиадада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байна. Спартакиадын дүрбэн программын дүнгөөр эдэнэр дүн хамта 64 очко абанхай, баhал түрүү hуури эзэлнэ.

Октябриин 13-да «Труд» бүлгэмэй 46 коллективэй спортсменүүд спартакиадын hүүлшын — табадахи программада оруулагдаhан хүнгэн атлетикээр урилдаан болохо юм. Үнгэргэгдөөд байhан мүрысөөнэй дүнгөөр «Труд» бүлгэмэй мэдэлдэ ородог модо болбосоруулгын комбинадай команда түрүүлжэ эхилэнхэй.

Хэнэйшье мэдэhээр «Труд» бүлгэмэй hур харбагшад гансашье республика доторoo мэргэн гэжэ суурхахаhaa гадна, харин Россин Федерациин спортсменүүдэй дунда мэдээжэ болонхой. Haяхан Ставрополь хотодо өөр хоорондын болон командаараа РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ командаараа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ ерэбэ. «Труд» бүлгэмэй командын тренер, СССР-эй спортын мастер Дандар Дансаранов Россин Федерациин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Эхэнэрнүүдэй дундаhаа БМДК-гай хүдэлмэришэн, спортын мастер Дэнжу Очирова дүрбэдэхи hуури эзэлжэ, командадаа олон очко асарhан байба. Командын нүгөөдэ гэшүүд — СССР-эй спортын мастернууд Аркадий Бутхаев, Хурамхаанай хүүгэдэй спортын hургуулиин багша Анатолий Гармаев хоёр РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүдэй бүридэлдэ оруулагдаба. Эдэнэр октябриин 16-haa 20 болотор Сухуми хотодо үнгэргэгдэхэ өөр хоорондын болон командаараа СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха болобо.

Б. МИРОМАНОВ.

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЭЛИ ТОДО, ЗОРИГЖУУЛХЫ ЗОРИЛГОНУУД

Германиин Демократическа Республикын тогтоогдоhоор 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Берлиндэ болоhон баяр ёhолол тухай гадаадын хэблэл бэшэхэдээ, радио ба телевидени дамжуулганууды хэхэдээ, эдэ жэлнүүдэй турша соо республика ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно - правительственна делегациин ГДР-тэ ерэhэн ушарынь аха дүү республикын hайндэрые бүри ехэ удха шанартай болгоhон байна гээд, шэнжэлэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Берлиндэ болоhон hайндэр аха дүү социалис оронуудай эбдэршэгүй нэгэдэлтэй, бата жагсаалтай байhые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ. Баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилходоо, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудта гүнзэгы шэнжэлэл хэгдээ, тодорхой сэгнэлтэ үгтөө гэжэ тэмдэглэнэ.

«Энэ хадаа бүхы арад зоной hайндэр болоhон байна, — гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай орган — «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. — Баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэhэн үгэ ойн баярай hайндэрэй гол хубинь болоно».

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэhэн дэлгэрэнгы үгэ соо дэлхэйн политическэ байдалай гол шухала асуудалнууд тухай шэнжэлэл хэгдэhэн байна. Энэнь уласхоорондын байдалай hайжаржа байhые гэршэлнэ гэжэ Чехословакиин «Руде право», Болгариин «Работническо дело» газетэнүүд бэшэнэ. Эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ эли тодо, зоригжуулхы зорилгонууд, хараа түсэбүүд энэ үгэ дотор табигдана.

Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүгээр араб арадуудай хэhэн үнэн зүб тэмсэлые Советскэ Союз, ГДР ба бусад социалис оронууд үргэнөөр дэмжэнэ гээд Тунисай «Аксьон» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

ХАНОЙ

ХАНОЙДО МИТИНГ БОЛОБО

ТАСС

Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө сайгон захиргаанай шорон түрмэнүүдтэ хаагдаад, тамалагдан зобожо байгшадые хамгаалхын тула ДРВ-гэй нииcлэл хотын олониитын түлөөлэгшэдэй митинг эндэ болобо. Вьетнамай Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын ЦК, Вьетнамай эб найрамдал сахин хамгаалха комитет, США-гай арадтай hаналаа нэгэдэхэ Вьетнамай комитет энэ митинг эмхидхэhэн байна. США-гай арадтай hаналаа нэгэдэхэ Вьетнамай Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Фан Ань митинг дээрэ үгэ хэлээ. Империалис хүсэнүүдэй тухиралгаар Парижай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэжэ байгаа Нгуен Ван Тхиеугай хархис засаг захиргаанай ябуулгые тэрэ эрид буруушааба.

Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээндэ гар табигдаhанhaa хойшо үнгэрhэн 20 hарын турша соо Нгуен Ван Тхиеугай захиргаан политическэ үзэл бодолойнь түлөө 200 мянга гаран хүнние, Урда Вьетнамай Республикын сэрэгэй 15 мянган албахаагшые түрмэнүүдтээ хаажа байхаhаа гадна, мүн 50 мянга гаран патриодые, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдые яндан шоронгуудтаа hуулгаhаар гэжэ оратор хэлэбэ.

Эб найрамдалай тала баридаг американ хүдэлөөнэй түлөөлэгшэ Джейн Адамс США-гай эхэнэрнүүдэй делегациин үмэнэhөө митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Сайгон захиргаанай шорон түрмэнүүдтэ тамалагдажа байhан Урда Вьетнамай патриодуудые дары сүлөөлхэ тухай эрилтые тэрэ дэмжэнэ.

ВАШИНГТОН

США-гай гүрэнэй секретариин пресс-конференци

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, баруун ба зүүн оронуудай хоорондохи харилсаанай hайжаралга манай гадаадын политикын гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ мэдүүлээ. Гансал Советскэ Союзтай бэшэ, харин Зүүн Европын бусад социалис оронуудтай харилсаагаа hайжаруулха гэhэн hанал бодол хододоо баримталдаг байгаабди.

ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй албанай хэрэгээр Холбоото Штадуудта ерэхээ байhан ушарта США гол анхаралаа хандуулна гэжэ Г. Киссинджер тэмдэглээ. Энэнь Холбоото Штадуудай ба Польшын Арадай Республикын хоорондохи харилсаае саашадань hайжаруулха гээд этигэн найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлбэ.

Энэ жэлэй июнь hарада Москвада болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ядерна хүсые амгалан байдалда хэрэглэхын тула ехэ оролдолго гаргаа hэмди гэжэ Г. Киссинджер хэлээ. Энэ асуудалаар хөөрэлдөөнүүд hаяын үдэрнүүдтэ Москвада эхилхэ.

Американ-кубын харилсаан тухай хэлэхэдээ, Латиин Америкын гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй хамта США энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ юм гээд Г. Киссинджер мэдээсээ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй hүүлээр США ямар политика бэелүүлхэ баайhанаа баримталха.

ЛИМЭ

ПЕРУДЭ ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

ТАСС

Октябриин 3-да Перудэ газарай хүдэлhэнhөө уламжалан, 70 хүн үхэhэн, 2000 гаран хүн шархатаhан, 80 мянган хүн гэр байрагүй үлэhэн байна. 15 мянган байшан гэр hандаргагдаа. Хэдэн миллион долларой сэнтэй гарза хохидол ушаруулагдаа.

Перугэй ниислэл хотоhоо баруун-урдуур 80 километртэ газарай хүдэлэлгын гол байгаа. Эхин дээрээ 7,2 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлhэн.

Хохидолдо орогшодто правительство туhаламжа үзүүлнэ.

Энэ аюул усалhaa шалтагаалан, Перугэй засаг захиргаан Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй революционно правительствын засагаа абаhан үдэрэй — Перугэй революциин үдэрэй зургаан жэлэй ойе октябриин 3-haa 9 болотор хойшолуулхые шиидхээ.

ЛОНДОН

Англи hунгалтын урда тээ

ТАСС

Октябриин 10-да болохо Англида общинануудай палатын hунгалта үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл дүүрэбэ. Хүтэлбэрилхы лейборис парти консерваторнуудhaa халта бүлюу байдалтай гээд олониитын дунда үнгэргэгдэhэн асуулта элирхэйлэн гэршэлhэн байна. Асуултада хабаадуулагдаhан hунгагшадай олонхинь иигэжэ хэлээ.

Засаг барижа байhан 7 hарын турша соо лейборис правительство ажалшадай эрилтэнүүдые хараада абажа, хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые бэелүүлhэн байна. Тиимэhээ үргэн ниитэ hунгагшад лейбористнүүдые дэмжэхэ байха. Гэбэшье «хэлбэлзэhэн» зарим хүнүүд зонхилхы партиие дэмжэхэ байhаниинь элитэ. Лейборис правительствын толгойлогшо Г. Вильсон буржуазна ехэ партиие — либеральна партиие эрид шүүмжэлhэн байна.

hүүлэй үдэрнүүдтэ торинууд лейборис кабинедэй гэшүүдтэ хэрзэгы добтолгонуудые хээ. Консерваторнуудай хүтэлбэрилэгшэ Э. Хит премьер-министр Г. Вильсониие, мүн хэдэ хэдэн бусад министрнүүдые буруушаахадаа, кабинедтэ ородог «шэнэ түхэлэй марксистнуудай» нүлөөн доро байна гэжэ эдэниие гэмнэбэ.

БОНН

Гамбургда научна хуралдаан нээгдээ

ТАСС

Хари хэлэнэй hургуулинуудта ород хэлэ заалгын асуудалнуудые зүбшэлхэ уласхоорондын научна хуралдаан Гамбург хотодо нээгдэбэ. СССР-эй, Болгариин, Югославиин, Австриин, ГДР-эй, Швейцариин ба ФРГ-гэй эрдэмтэд, багшанар энээндэ хабаадана.

Баруун Германидахи «Гимназинуудта, дээдэ hургуулинуудта ород хэлэ заадаг багшанарай федеральна нэгэдэл» энэ хуралдаае зарлаа.

ҮНШАГТЫ hОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

МОСКВАДАХИ АГААР[…] ҮҮДЭНҮҮД ШЭНЭЛЭГДЭНЭ

ҮНГЭРЭГШЭ ЗУН Мо[…] гай агаарай үүдэнүүд — т[…] нэй дүрбэн аэропорт — […] бүри 600 самолет угтан аб[…] байба. Мүн тэды шэнээ[…] молёдууд ниислэл хот[…] ниидэн гаража, манай […] ороной олон хото городу[…] гадаадын 65 орондо оше[…] байгаа. Он жэлнүүдэй үнг[…] тума рейсүүд улам олошо[…] Мантан томо автозаводой […] ригдажа байhан Кама мүр[…] эрье дээрэхи Набережные Ч[…] ны хото тухай хэдэн жэлэй […] да тээ хэншье мэдэхэгүй […] hан юм. Харин мүнөө На[…] режные Челны Москва хоё[…] хоорондо үдэр бүри 7 […] хэгдэнэ. Москваhaa Баку […] рэтэр — 7, Тбилиси хүрэт[…] 11, Ленинград хүрэтэр […] бүри 20 самолет ниидэдэг.

hаяын жэлнүүдтэ Моск[…] бүри олон авиапассажир[…] дые угтан абадаг бол[…] Аэропортнуудые hэльбэн […] нэлхэ ехэ программа бэе[…] лэгдэжэ байна. Эгээн h[…] аэропорт — Домодедово […] hэльбэгдэхэ. Харин эгээл […] нэй — Внуковска аэропор[…] ехэ заhабари хэгдэхээр хар[…] лагдана. Внуковска аэро[…] часай турша соо 2 мянган[…] мянга хүрэтэр пассажирые […] тажа, үдэшэжэ шадаха. Ше[…] метьево гэжэ уласхоорон[…] аэропортдо ниидэлгын үшөө […] гэ харгы, пассажирнуудай […] ха павильон баригдажа ба[…] хай. Внуково, Домодед[…] аэропортнуудта шэнэ гост[…] цанууд hаяар бодохо. Улас[…] рондын авиалининүүдэй па[…] жирнуудта зорюулагдажа, […] дабхар отель Ленинград[…] проспектдэ баригдаха. Мо[…] гой Баруун-Урда ба Кашир[…] станцинуудта хотын хоёр […] аэровокзал баригдаха юм.

Оньhожоруулгын элдэб […] рэгсэлнүүдые, шэнэ техн[…] электро-тоолон тодорхо[…] машинануудые хэрэглэн, […] барилгануудые хэхэ про[…] табигданхай.

ИНДЕЕЦ УГСААТАНА[…] НЮУСА

КУБЫН зүүн-хойто хуби[…] хи Пинос аралай эгээн hон[…] холтой, нюуса ехэтэй агы […] хэнүүдые эрдэмтэ Ферна[…] Ортис мүнөөнэй зуун жэ[…] хорёод онуудта олоо hэн. […] бын Наукануудай академ[…] Археологиин институдай […] дэмтэд удаан саг соо шэнж[…] гэнүүдые хэхэдээ, Кубын бү[…] олтирогууд дээрэ 3 мянга […] хүү жэлэй урда бии бол[…] сибоней гуайбо-бланко […] индеец угсаатан эдэ агы н[…] нүүд соо ажаhуудаг байга[…] hэн тобшолол хээ. Бусад уг[…] танhaa эдэ индеецүүд ямар […] гаатай байгааб гэхэдэ, […] бүгэдэйнгээ гараад байха […] толгойень хашажа, гонзо[…] hэн ута болгодоггүй hэ[…] Энэнь бусад угсаатанай […] деецүүдтэ гоё hайхан […] тоологдодог байгаа бшуу.

Сибоней гуайбо-бланко […] саатанай индеецүүд […] тамгатай байhан.

Энэнь хэдэ мянган […] урда тээ агы нүхэнүүдэй […] наар бэшэгдэhэн байдаг. […] гү, али улаан будагаар бэ[…] дэнхэй. Нэгэшье хүн […] бэшэгые мүнөөдөө уншажа […] даадүй. Гэбэшье Кубын […] бэшэг шэнжэлдэг эрдэмтэд […] гэл найдалаа алдаагүй […] haap.

СКИФҮҮДЭЙ ДОБУУ[…] ДЭЭРЭhЭЭ ОЛДОБО

МАНАЙ ээрын урда т[…] V зуун жэлдэ скифүүдэй […] шые хүдөөлүүлhэн хүүр […] скэ областиин Шевчен[…] тосхон шадар, Дунай мүр[…] адагта олдобо.

Археологууд энэ добоо[…] талга хэхэдээ, түмэр хү[…] скифэй ехэ хүүр олоhон […] Скифүүдэй зэбсэг хэрэгсэ[…] годлиин бронзо зэбэ, түхэ[…] хэгдэhэн хоёр hэлмэ, жад[…] жуудань хэбтээ. Байлда[…] үедэ онсо шалгарhан сэр[…] дые скифүүд иигэжэ хү[…] лүүлдэг байhан юм гэхэ.

Энээние эгээл ехэ о[…] болоно гэжэ эрдэмтэд тоо[…] Скифүүд дайн байлдаа […] Дунай мүрэнэй эрьедэ хүр[…] байгаа гээд, энэнь элирх[…] гэршэлнэ бшуу.

ЕhООР ЛЭ НОГООН

МИРЗА СОРАН гэхэ г[…] сарсазан гэжэ олон жэл[…] гамал хужарлиг хүрьhэтэй […] губида ургадаг юм. Энэ н[…] ной химическэ бүридэ[…] шэмэ шүүhыень шэнжэлж[…] хэдөө, эрдэмтэд ехээр гай[…] Ушар юуб гэхэдэ, дулаан […] до ургадаг иимэ ургал[…] үрэhэн үлэ шэмынгээ т[…] барайгаhaa, гэршүү[…] үлүү юм. Энээнэй талхан […] хим hайн сортын шэн[…] талханhaa 2,5 дахин е[…] логтой, 6 дахин ехэ т[…] байна. Сарсазанай талха[…] 17 микроэлемент бии. Т[…] олонхинь хүнэй ба амит[…] бэедэ шухала хэрэгтэй […] дэг.

(АПН—ТА[…]

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Алтан шайба» — клубай шанда хүртэхын түлөө. 15.05 — hүүлэй hонин. 15.15 — Мультфильм (үнгэтэ). 15.35 — Молдавиин ССР-эй ба Молдавиин Коммунис партиин байгуулагдаhaap 50 жэлэй ойдо. ««Шэнэдхэгдэhэн газар». Молдавиин телевидениин программа. Молдавиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. И. Бодюл дамжуулгада хабаадалсана. 17.20—17.30 — Забhарлалга. 17.30 — «Маоизмын үзэл бодол ба бодото хэрэг». 18.00 — «Буулгабари хэдэг талмайhaa репортаж» — телевизионно документальна фильм. 18.15 — РСФСР-эй габьяата артист С. Крамаровай хабаадалгатай эстрадна программа (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 19.45 — А. Иванов дуулана. 20.30 — **«Олон түмэнэй ленинскэ университет.»** «Эб найрамдалай программа бэелүүлэгдэнэ». 21.00 — 21.10 — Забhарлалга. 21.10 — «Ну, что же ты, папа!» — ГДР-эй телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи сери, үнгэтэ) 22.25 — Тувагай АССР-эй байгуулагдаhaap 30 жэлэй ойдо. Тувагай телевидениин программа. КПСС-эй Тувагай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. Ч. Ширшин дамжуулгада хабаадалсана. 22.5[…] Концерт (үнгэтэ). 24.00 […] «Время» — мэдээсэлэй [про]грамма.

ХОЕРДОХИ ПРОГРА[ММА]

Улаан-Үдэ. 19.45 — [те]левизионно hонин. 20.0[…] «ВДНХ-да хабаадагша[…] хай хөөрэнэбди». 20.3[…] телевизионно hонин (б[…] даар). 20.55 — «Түрүү[…] шалгалта» — телеочерк. […] — Концерт.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕ[…]

□ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03665. Заказ № […]